

PDF Compressor Free Version

Энэсэдэми

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2009 с.

От ыйын

11

күнэ

Субуота

№ 85-86

(10222)

1996, 2005 сылларга республика бастыг хаһыата

Улуус баһылыгын мунһабыттан бэлиэтээһиннэр

ИДьО начальнига В.И. Николаев иһитиннэрбитинэн бу салаа үлэһиттэрин республиканскай ыһаба Намга буолан ааспыт. Онон Дальнай Восток регионуттан уонна республикаттан 70-ча ыалдыг кэлэн барбыттар.

БИБМ улуустаабы тэрилтэтэ, баһаары утары этэрэтэ сэрэтэр үлэни салгыы ыытар. Аммосов уулуссатыгар хотон умайа сыспытын суһаллык тийэн умулларбыттар. Никольскайга турбут баһаары, умуллар тэриллээх уу баһар массынанан, дыһалта саба баттаабыт.

«Манчаары ооньууларыгар» тийэн биһиги улууспут хамаандата 11-с миэстэбэ тиксибит. 1-кы миэстэни Дьокуускай, 2-ни Чурапчы, 3-һү Мэнгэ-Хаңалас улуустара ылаттаабыттар. Ааспыт ооньууларга 2 эр мэтээлгэ тиксибит буоллахпытна, быйылгы күрэхтэһииттэн 9 мэтээли спортсменнарбыт илдьэ кэлилэр. Онон биридиэлээн

спортсменнарбыт кыахтаахтарын көрдөрүттэр.

Улуус баһылыга А.И. Ильин улуус үөрэҥин салаата физкультура, спорт өттүгэр сөптөөхтүк үлэни тэрийэрин, ыытарын саарбахтырын этэн туран үлэни тосту көннөрөргө соруудахтаата. Үөрэх салаатыгар суньунэн пенсияга тахсыбыт учууталлар, үлэһиттэр үлэлииллэрэ үөрөнөөччүлөр билгилэрин таһыма намыһах буолуутугар тиэрдэр, онон 55 саастарыттан тахсыбыттары уураталыахха, эдэрдэринэн солбуйуохха диэн ыйыы биэрдэ, испийһэктээн киллэринг диэтэ.

Үөрэх салаатыгар уталыппакка улууска реформаны ыытары наадалаабынан аахта.

Дьарыктаах буолуу киинин директора В.И. Попов иһитиннэрбитинэн общественной үлэлэргэ үлэлиэхтээх дьоннор испийһэктэрин, сайаапкаларын онгортон түһэригэ, 1 Хомуस्ताах, Хатыг Арыы

нэһилиэктэрин дыһалталара уонна «Намгаэстрой» тэрилтэтэ эрэ үчүгэйдик үлэһиттэрин, онтон аһыттар холкуларын сэмэлээтэ. Кэлбит харчыны 100% нэһилиэктэргэ ыыппыттар.

Көлөспүнэни МТС соботоҕун суох онгоруо кыаллыбытынан нэһилиэктэр дыһалталарыгар ГСМ-на харчы биэрон хоруттаран суох онгоруо соруудахтаанна.

Баһылык тутууга солбуйааччыта Г.В. Гуляева сана тутуллар поликлиника сваялара таһылыгытын хонтуруолга ыларыгар соруудах бэрилиннэ.

Бу ый 10 күнүгэр Мэнгэ-Хаңаласка республика т/х специалистарын мунһан СР правительствота уонна ТХМ мунһах ыгытаахтар. Онон улуус дыһалтатын эппийтээх үлэһиттэрэ, специалистар кыгытаахтаахтар.

Баһылык А.И. Ильин дыһалта аппарата, нэһилиэктэр дыһалталарын специалистара аһары бытааньык үлэлииллэрин ыйан туран эппийтэни ирдэтэри ирдээтэ.

ОДьКХ салалтата Нам сэлиэннэтин уулуссаларыгар уу ситимин чөлүгэр түһэригэ үлэни аһара бытаардыбыта сэмэлэннэ. Проблеманы уталыппакка быһаарарга соруудах бэрилиннэ.

Бэлиэтэнэ И.ИВАНОВ

Ходуна сүүгүна

ТУТТУМАХТААН ХААЛЫАБЫН!

Саргылаах самаан сайыммыт биэрэр быйагыттан аһыах кэмгэ үлүмнэһэн үлэлээн сомсон ылан, кэлэр кыһыммытыгар бэлэмнэнэр кэммит кэлэн турар. Бу кэми, биер күнү мүлчү тушпака элбэх оту оттоохпунуна сүөһүбүтүн этэнгэ кыстатарбыт бэйэбититтэн тутулуктаах. Быйыл эбэбит ууга халааннаабакка, намыһах ходуһа ууга эрэ кэлбитэ, ол кэнниттэн өр кэмгэ кыбытыы, буордаах уулар олус үһуннук туран булуустатан кэбистилэр, онон бу сирдэр хойуу-таан отгонор буоллулар. Алаастарбыт ууга былдынан сыталлар.

Ону ол диэбэккэ, өрүспүт арыыларын үрдүк, орго ходуһаларыттан оттоохпуну сағалыырга тийэбит. Дьылдыттар этэллэринэн, кураан кэлэн иһэр да, биһиги Наммыт сирин өг буора аһыах сылга курааны билиммэтэ буолуо. Хата, быйыл сир аһа өлгөмнүк үүнэрэ күүтүллэр. Алаастарбытыгар уугун түһэрэр хорор үлэлэр ытыллыбатылар, иннэ ғынан хаарыан ходуһаларытын ууга былдытан олоробут. Кэлэр өттүгэр туох эрэ хамсатылаах дыһал тахсыан наада. Мелиорация үлэтин сөргүтэр кэм кэлэ илик дуо диэн ыйытыахпын бағарабын.

Г.С. КОКОРЕВ, улуус Ытык киһитэ

Распоряжение N 780-р

О МЕРАХ ПО ПОДГОТОВКЕ К ЧРЕЗВЫЧАЙНО ВЫСОКОМУ УРОВНЮ 5-го КЛАССА ПОЖАРООПАСНОСТИ ЛЕСА

в 2009 году

На основании телефонограммы в.р.и.о. начальника ГУ МЧС России по РС(Я) от 17 июня 2009 г. N 135119/2 и решения заседания Коллегии министерства охраны природы Республики Саха (Якутия) N 1 от 04 февраля 2009 г. «О реализации переданных федеральных полномочий в области лесных отношений и подготовке к противопожарному сезону 2009 г.», в целях усиления противопожарной защиты лесов на территории МО «Намский улус» на 2009 г., распоряжаюсь:

1. Руководителям предприятий, организаций, учреждений независимо от форм собственности:

1.1. Обеспечить очистку территорий, прилегающих к производственным зданиям, жилым домам, общежитиям, зданиям, круглогодичным и массовым пребыванием людей, от мусора, сухой травы и других горючих материалов. При уборке территории не допускать сжигания мусора.

1.2. Освободить противопожарные разрывы и дороги между зданиями от складываемого оборудования, тары, несанкционированных стоянок автомобилей и гаражей.

1.3. Обеспечить условия для беспрепятственного подъезда к водоисточникам, используемым для целей пожаротушения.

2. Главам муниципальных образований поселений:

2.1. Обеспечить контроль за исполнением пунктов 1.1.-1.3. настоящего распоряжения и оказать содействие в их выполнении.

2.2. Провести совместно с лесничествами противопожарное обустройство муниципальных образований, прилегающих к лесным массивам, при необходимости обеспечить разрубку противопожарных массивов (минерализованная полоса).

3. Газете «Энэсэли» (Касьянов В.Г.), филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.) совместно с улусной ИОП (Дьяконов Н.В.) и с Намским филиалом ГУ «Якутское лесничество» (Ефремов Е.М.):

3.1. Обеспечить проведение широкой информационной кампании, направленной на бережное отношение населения к лесу, для чего провести цикл передач по предупреждению лесных пожаров, их тушению и соблюдению правил пожарной безопасности.

3.2. Обеспечить своевременное информирование населения о запрете (при необходимости) въезда в леса автотранспорта, посещения лесов туристами и населением.

4. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на заместителя главы по строительству Гуляева Г.В.

Глава улуса А. ИЛЬИН

Распоряжение N 786-р

О БЕЗОПАСНОСТИ НА ВОДНЫХ ОБЪЕКТАХ ВО ВРЕМЯ ПЛЯЖНОГО СЕЗОНА НА ТЕРРИТОРИИ МО «НАМСКИЙ УЛУС» в 2009 г.

На основании Федерального закона от 21 декабря 1994 г. N 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» и в связи с частым проявлением гибели людей на водных объектах республики, распоряжаюсь:

1. Главам муниципальных образований поселений:

1.1. определить места для купания населения.

1.2. отдельно оборудовать места для купания детей.

1.3. провести профилактическую работу по безопасности людей на водных объектах.

2. Рекомендовать главному инспектору ГИМС ГУ МЧС России по Республике Саха (Якутия) по МО «Намский улус» (Мохначевский В.Н.), редакции газеты «Энэсэли» (Касьянов В.Г.), Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.) опубликовать материалы о безопасности людей на водных объектах.

3. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на заместителя главы по строительству и промышленности Гуляева Г.В.

И.о. главы улуса Г. ГУЛЯЕВ

«Манчаары ооньууларга-2009» САХА СПОРДУН КҮЛҮМЭХ ТҮГЭННЭРЭ

(Салгыыта.

Иннин 84 нүөмэргэ көр)

Бүлүү куоратыгар ытыллыбыт 18-с ооньууларга 21 киин, 16 хоту улуустар кэлэн күрэхтэстилэр. Түөрт күн ардабы аннынан 11 көрүнгэ илин-кэлин түсүһүү кэнниттэн, киин улуустарга бастакы миэстэни 11 очколаах Дьокуускай, иккини 18 очколаах Чурапчы, үсүһү 22 очколаах Мэнгэ-Хаңалас хамаандалара ылыллар. Хаңалас үһүс, Бүлүү-1 бэһис, Сунтаар алтыс, Уус-Алдан сэттис, Ньурба ахсыс, Таатта тохсус, Үөһэ Бүлүү онус, Нам — 11 миэстэлэргэ тигистибит. Хоту улуустарга I миэстэ — Орто Халыма (76 очко), II миэстэ — Кэбээйи (84), III миэстэ — Дьаангы (96).

Биһиги хамаандабыт 54 очколаах, икки чемпионнаах, аҕыс призердаах. Саамай үчүгэй көрдөрүүнү гиирэ спордугар ситистибит. Быыппастар былчыннаах уолаттарбыт манна хамаанданан иккис миэстэбэ табыстылар, итиэннэ 60 кг ыйааһынна Авксентий Муксунов чемпион үрдүк аатын сүктэ. Халбас харата халсаһайга төрдүс миэстэни ылыбыт. Бэлиэтээн эттэххэ, манна саамай элбэх бөбөс күөн көрүстэ, 37 хамаандаттан 200-тэн тахса эр бэрдэ тутунна. Бу биһиги холбутугар олус үчүгэй көрдөрүү. Бэтэрээннэргэ Н. Парников иккис, А. Никитин үһүс, Вадим Семенов бэһис, Гаврил Слепцов алтыс миэстэлэргэ табыстылар. Хамаанданан бастынарарынан: маннайгы Чурапчы, иккис Сунтаар, үһүс Уус-Алдан буоллулар. Ат сүүрдүүтүгэр алтыс миэстэни ылыбыт, баайааччы Семен Лиханов үһүскэ табыста.

Мас тардыһытыгар тохсус миэстэбит. Манна 34 хамаандаттан 300-тэн тахса мадьыны бас-

тыыр иһин күөн көрүстэ. Барахан ыйааһынна Евгений Ивановтук иккис, Розалия Сидорова, Ольга Березовская, Николай Константинов төрдүс, Алексей Кутуков бэһис, Наталья Ким, Юрий Эверстов алтыс буоллулар. Бу көрүн ааттаахтарынан: маннайгы — Мэнгэ-Хаңалас, иккис — Чурапчы, үһүс — Бүлүү-1 буоллулар. Хамаанда мас тардыһытыгар тренерэ

П.П. Иванов маннык түмүгү онгоруо:

«Туруоруммут сыалбытын кыргыттарбыт түһэн биэрбэтигэр. Маннык улахан күрэхтэһиигэ аан бастаан кытталлар диэтэххэ, бэйэлэрин кыахтарынан үчүгэйдик киристилэр. Кинилэргэ махталбыт мунура суох, астынныбыт, маладьыастар! Оттон эр дьонго бастыг — Евгений Иванов. Атын ыйааһыннары этэр буоллаахха, көрөргүт курдук, республика күүстээхтэрэ, ааттаахтара-суоллаахтара бары кэлбиттэр. Бастакы, иккис эргииргэ улахан маастардары туораталаабыттар, онон тэннээтэххэ, төһө даҕаны пьедесталга тахсыбатахпыт иһин, уолаттарбыт син тулуктаһан кириэ сатаатылар. Ооньуулар түмүктэринэн мас тардыһы-

тыгар инники былааннарбыт кэнээтилэр. Сага ааттары, эдэрдэри сүүмэрдээн таһааран аныгыскы Манчаарыга хайдах быһылаахтык бэлэмнэнэрбит туһунан кэпсэтиилэр баран эрэллэр. Күүстээх от үлэтин кэнниттэн үлэ сага көрүнүөн сағаланыабыт. Национальной многоборьега онуспук. Ол эрэри бу көрдөрүүнү үчүгэй диэн сыаналыахха сөп. Манна эр дьон многоборьега Юрий Эверстов иитиллээччитэ, Намнаабы педагогическай колледж быйылгы выпускнига Александр Тимофеев үһүс бочуоттаах миэстэни ылла.

Спорт улахан түһүлгэтигэр күүһүн сага холонон ээрэр эдэр киһиэхэ 32 кыттааччыттан үс иһигэр кириэр диэн улахан ситиһии. Кини санаатын бу курдук үлэстэр: «Маннык улахан күрэхтэһиигэ бастакы кирисим буолан, утарылаһааччыларбын улаханник билбэт этим, үс иһигэр киририм диэн санаабатабым. Ол да буоллар эрэллээх этим. Бүппүтүн кэннэ санаатахха, сылы быһа дьарыктанар киһи кыайыан сөп эбит диэн түмүккэ кэллим. Саамай ыарыһаппыт көрүнүм кулун тардыһыта уонна сүүрүү». Бу улахан ооньуулар түмүктэринэн сылыктаахха, Александр утумнаахтык дьарыктанан ситтэһин-хоттобуна тренерэ Ю. Эверстов туйабын хатаран ат бөбө, кус быһый саха эр бэртэрин түһүлгэтигэр — Дыгын ооньуутугар да кириһиэн сөп эбит. Бу көрүннэ бастакыны-иккини Бүлүү уоланнара үлэһинилэр.

Ооньуулар сага сағаланан эрдэхтэринэ спорт хотуна чэпчэки атлетикага эр дьонго 5000 м сүүрбүт Иван Охлопков маннайгы миэстэни ситиһиэн хамаанда бастакынан кыһыл көмүс мэтээли ағалан бастыгнар кэккэлэригэр кириэргэ эрэл кыһым сахпыта. Ол эрэри, күрэхтэһиилэр түмүктэринэн 11 миэстэбэ тигистибит.

(Салгыытын 2-с стр. көр)

«Манчаары оонньуулар-2009»

САХА СПОРДУН КҮЛҮМЭХ ТҮГЭННЭРЭ

(Салгыыта. Иннин 1 стр. көр)

Бастаан кыайылыах И. Охлопков санаатын истиэххэ: «Манчаары оонньуутугар кыттыбытым син балай да буолла. Улуус сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирбитим 25 сыла. Сүүрүм туһунан этэр буоллахха, Гаврил Нохтунскай, Николай Бускаров уонна быйыл Бурнашев диэн эдэр бэтэрээн табыста. Бу дьону эрдэ билэттиир этим, ааҕа-суоттуу сылдыбы-

тым. Бүтэһик эргиргэ диэри төрдүн тэнгэ сырыттыбыт эрэри, фиништиир эргир быһаарда. Эрдэттэн үс иһигэр киирэгэ эрэнэrim. Оонньууларга тренерим К.М. Шелковникова сүбэтинэн-аматынан дьарыктанан кэллим. Ол улаханньык туһалаата, биллэрдик эбилиним. Бириэмэ да куһаҕана суох — 16,33. Олоччу эстибэтэrim, сениэлээх этим, үчүгэйдик сүүрдүм диэн түмүк оностобун. Сааһым 42-м, оон инникитин, эдэр бэтэрээн тахсыбатабына, улуунум чииһин көмүскээн сүүрэгэ бэлэммин».

Спартакиада уопсай туругун этэр буоллахха, Нам улууна ханан да миэстэлэспэтэrim ситистэ. Икки чемпионнаахпыт, хас да призердаахпыт. Бэйэбит холбутугар куһаҕана суохтук күрэхтэстибит. Салгыи орто уонна уһун дистанцияларга сүүрбүт кыргыттары кытта кэпсэтиэххэ.

Людмила Мигалкина, Намнааҕы оҕо спортивной оркуо-

латын чэпчэки атлетикаҕа тренерэ: «Манчаары оонньуутугар Нам улуунун аатыттан икки сылын кыттыбын. 5000 м сүүрдүм, бириэмэ орто — 22,22. 20-тэн тахса дьахтар сүүрдэ, мин 13-с сылдыбын. Бу иннинэ 3 000 м сүүрэн 14-с буолбутум, бириэмэ — 12,31. Сүүрбүт дистанциябар бары күүстээхтэр, оон көрдөрүүлэрбин ортолор диэн сыаналыбын, өссө даҕаны күүскэ дьарыктаммытым буоллар... Бэйэм таһымнар, кыахпар, күүспэр куһаҕана суохтук сүүрдүм. 15 иһигэр баар буолуохтаахпын, бүтэһик буолуо суохтаахпын диэн сыалбын-сорукпун ситистим. Күүстээхтэри кытта сүүрбүпүттэн кэмсиммэrim, ким хайдах бэлэмнээritтэн, кыахтаагыттан тутулуктаах. Ардах түһөн настройканы ыһа сыста эрэри, тэрээһин, кыттыты таһыма үчүгэй». Наталья Шелковникова, СГУ пед. институтун выпускника: «800, 1500 м сүүрдүм. Атахпын эчэтэн үс эр ый дьарыктаммытым. Манна оонньуу-

ларга 10 иһигэр киирэрдии былааннаммытым. 800 м сүүрэн тохсус миэстэни ыллым, 1500 ахсыс буолан былааным ситистим диэн үөрөбүн. Аҕыйах кэм дьарыктаммыт киһиэхэ бириэмэ, ситиһим син үчүгэй диэн сыаналыбын. Эһиил

Өлүөхүмэҕэ бытыллыахтаах оонньууларга умнаахтык дьарыктаннахпына үс иһигэр киириэхпин сөп эбит».

Саргылаана Назарова, Хамадатта саха-француз оркуолатын физруда: «3 км бэтэрээннэргэ сүүрдүм. Уһун дистанцияга сана холонуум. 30-ча дьахтартан сэттиһинэн эрэ кэллим. Бастаан кытан эрдэ түһүнэн кэбиһэн күүспүн эстим. Кыахпын ситэ

туһамматым. Эрчиллиим баар эрэри, дьарыгым кыаҕын ситистим. Төрдүс, бэһис буолуом хаалла. Сүүрүүбүн астымматым. Норуоттар икки ардыларынааҕы маастардары кытта сүүрдүм. Н. Федотова бастаата, Анахина иккис, үһүс В. Торгуева, төрдүс Ариносова, бэһис Семенова кэллилэр. Оон маастардар кэннилэриттэн кэлбитим, эмиэ да куһаҕана суох эрэри, саатар биер үктэл инники кэлбитим буоллар. Бу икки төгүлүн Манчаары оонньуутугар кыттыбын, бастаан Хаҥаласка күрэхтэспитим. Урукку оонньууларга тэннээтэххэ, улууспут олохтоохтук тэринэн кэлбитэ биллэр. Ол иһин спортсменнар да санаалара бөҕөх.

Чэпчэки атлетикаҕа улуус сүүмэрдэммит хамаандатын тренерэ К.М. Шелковникова: «Барыта 8 киһи кэлэн сүүрдэ. Эр дьонго 100, 200 м табыллыбатыбыт, манна 29-с миэстэни ыламыт уопсай түмүкүгүргэ охсуулаах буолла. Бу дистанцияга сүүрүөхтөөх уолбут оонньуулар саҕалаанары турдахтарына республикатааҕы МЧС сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэн Хабаровскайга күрэхтэһэ баран хааларбыта. (Бүтүүтэ бэчээттэниэ)

«АПК сайдыыта» национальной бырайыак

САЙЫЛЫККА — ҮРҮН ИЛГЭ ҮРҮЛҮЙЭР БИҢИГЭР

у күннэргэ улуус собуруу нэһиликтэрин сайылыктарыгар СР тыатын хаһайыстыбатын министрствотын бааһынай хаһайыстыбалары кытта үлэлээһингэ салаатын сүрүннүүр специалиһа Зарема Романовна Бочкареваны, Нам улуунааҕы ТХУ нач. э.т. Е.Е. Гоголевы, управление сүрүннүүр специалиһа М.В. Жиркованы кытта үлэхамнас, тэрээһин туругун билсэ баран кэлибит. Биһиги бу сырыбытын Удэи «Тон Бас» үүтүгүннээх сайылыгыттан саҕалаатыбыт. Бу сайылыгы «Удэи» ТХПК, «Бережнева» уонна «Хоту» бааһынай хаһайыстыбалар ылан олоролор.

алан, ордук ардах кэмигэр, үүт эбиллтиитигэр да көмөлөөх. Үүт тутар, сойутар сирдэр, иһиттэрэ-хомуостара, титиктэрэ ыһыраас. Туттан-хаптан, көрүнэ-истинэн олоролоруттан сыаналаахтаахха, санаалара кэлэн үлэлии-хамсы сылдыбалара, дьаһаллааха хаһайын баара, үрүг илгэни үгүөрүтүк үрүлүтэри ахтылланнаах алаастарыгар бааран, талаһан тах-

үлэһиттэр кэлиилэрэ-барыылары сэдэх буолан ыалдыбыт сүөһүлөр тутта эмтэнэн испэттэрэ бородуксуя намтааһынагар тиердэр. Ыһырдэхтарына да соровор хойутаан кэллэлэр, кэтиһиннэрэллэр эбит.

Үүт туттарааччылар наһаа элбэх буолар-буолбат, үрүт үрдүгэр бэрэбиэркэлэр ытыллыларгыттан, анализтар ирдэнэллэриттэн, оло бары кырата

вун бүүс-бүтүннүүтүн тыа сири саамай ырахан салаатыгар — сүөһү ититигэр барабыт киһиттэн, тыа сири инники дьылбатын, ыччаты хайдах төрүт дьарыкка сыһыарар туһунан санаатын үллэстэригэр көрдөстүбүт. Онно киһи:

— Тыа сиригэр билигин курдук дьаһанан, бытарыйан олорон ыччаты хаалларан, олордун үлэлэтэр уустуктардаах. Тыа сиригэр кооперацияны кизгик олохтоотоххо, сага кэм ирдэбиллэригэр эһиэттиир механизациялаах хотоннору, сайылыктары, астыр-таҕастыыр салаага сага технологияны, илин үлэтин механизациялаахтаах, бородуксуя атыылаһыллар сыанатын лаппа үрдэтэххэ, ыччат олоруугар, үлэтииргүгү, сыһыанарыгар сөптөөх усулбууйаны тэрийдэххэ ыччат тыа сиригэр тохтуо. Биһигиннээгэр итэҕэһэ суох үлэлээн тыа сири атаҕар туруоруоттара, — диэн баҕа санаатын эттэ, эрэнэrim биллэрдэ.

Бу кооператив үлэтигэр кинир-хангыр кэпсэтэллэриттэн, быһаарса сатыллырыттан иһиттэххэ, үүт сыатын быһаарыыга, дуоҕабар түһэриигэ, үүтү туттарааччы, туттааччы икки ардыларыгар оноһулар араас хомуурдарга, бородуксуя иһин төлөһүүгэ өйдөнүллүбэт түгэнэр, итэҕэстэр бааллар эбит. Манньк сыһыан уһундук соһулла сылдыра, быһаарыллыбата үлэ түмүктээх буолуутугар, бородуксуяны онорооччу материалнай интэриэстээх буолуутугар мөһөйдөөх, дьон түмсүүтүгэр охсуулаах буолара чуолкай. Оон манна үөскээбит проблеманы кооператив бырабылыанньата, олохтоох дьаһалта, улуус ТХУ-та, «Эрэл» ТХПК салалтата биригэр түмсэн ороһоллоро, боппуруоһу утальпакка үөрэтэн көрөн кооператив чилиэннэригэр, кинилэргэ сытар үүт туттарааччыларга дьэнкэрдэн, быһааран бирдэхтэринэ сатыыны дьиз санааҕа кэллим. Үөдэйдэргэ сылдьан баран төнөнөн иһэн өссө икки сайылыкка: Партизан «Туора күөлүгэр» уонна Хамадатта «Быһыттааҕар» таарыйдыбыт.

«Туора күөлүгэр» 4 ыанньык-сыт, 1 бостуук ыйыр-бааччы үлэли-хамсы сылдыбаллар. Манна 22 ыалтан хомуллан 97 ыаҕы таһаарыттар. Күнгэ 590 литэрэ үүтү ыан туттараллар. Үүттэрин

сыата үөдэйдэрдээгэр намыһах эбит, ортогунан — 3,4-3,6% тэн. 1 ынахтан ыабыт үүттэрэ эмиэ кыра. Ону сүөһүлэрэ бытархайыттан, туруктара мөлтөүттэн дьиз быһаарыахха сөп. Оон да атын биричиннэлэр эмиэ бааллар быһылыах.

Бостууктара И.В. Федоров (Хатырыктан төрүттээх, күтүөт) быйыл сага үлэлиир, хара үлэлиизиттэн биер да күн өрөөбөккө сүөһүлэрин олус кыһаллан-мүһэллэн маньыр эбит. Эмиэ биер да ыамы көтүспэтэх. Үлэһиттэр үчүгэй үлэһиттээхтэринэ астыналлар, үөрэллэр, махтаналлар. Былырын да, быйыл да үүтү төлөһүүгэ, үүттэн араас ороскуоттарга тутуулар хомуурдарга буккуллуу кооперативка киирбит ынахтаах дьонго үөскээбэт, тахсыбат эбит. Эрде сайылыкка тахсыах иннинэ олохтоохтук быһаарсыбыттар.

Быйыл үрүк күүрүүлээх электрическэй уоттара эрдэттэн холбонон абыраабыт. Соторута-арыта этингээх ардах саҕана уоттара бара сылдыбыт. Оон аварийнай эл. дизеллээх буолан өрүһүмүттэр. Үүт буюрду буолбатах. «Эрэл» ТХПК сойутуллубут үүтү кизэттэн кизэ ыллараан иһэр эбит. Үлэһиттэр ону уларытан күнгэ 2-тэ ылларахтары баҕараллар.

Былырын сүөһүлэрин искуссвеннай сизмэлээһининэн буоһаттарбыттар эрэри анардара кытараабыт. Кытарааһын биричиннэтэ элбэх. Быйыл сайын ортогунан дьылы сайылыкка биер да атырар оҕуус суох. Сарсын, өйүүн аҕаһаахтаахтар үһү. Манна хойутаанын тахсаары гыммыт. Бу сайылыкка үлэһиттэр үөдэйдэр курдук эмиэ элбэх, үчүгэй хаачыстыбалаах үүтү ыан туттарга туруммулттарын бэлиэттир наада.

Хамадатта «Быһыттааҕар» «Сэргэ» бааһынай хаһайыстыбага (сал. В.А. Герасимов) сыстан 31 ыал 89 ыаҕы сайылаталлар. Манна барыта 7 үлэһит сайылыыр. 5 ыанньыксыт ынахтары барытын илиинэн ыыллар. Үүтү ыыр сага оборудование кэлэн күүс, туруорулла илик. Мантан күһүн сага электролиния тардыллыахтаах, ыыр установка туруорулуоттаах.

Түмүктээн эттэххэ, сылдыбыт сайылыктарытыгар барыларыгар үлэ-хамнас көүстүү оргойар. Мэчиргэн да куһаҕана суох. Оон быйылгы соруктары кыһа торолор, аһара торолор кыахха киирбиттэр. Сайылыктааһын улууспутугар олоххо киирэн, тэнийэн, тыа киһитэ сайылыктааһын үтүөтүн өйдөөн эрэrim хаба тардан умулларбакка үчүгэй тэрээһининэн чингэтиэххэ, тыһыныахха эрэ наада.

Иннокентий ИВАНОВ

«Тон Бас» сайылыкка. Ортоку — Н.М. Шестаков

сыбыттара өтө көстөр. Оҕолор сүөһүгэ сыстаҕастар эбит. Улахан дьонтон олох итэҕэһэ суох ынахтары ыыллар. Эрдэһиттэр, үлэһиттэр дьиз наставниктара Николай Романович оворолууттан астынарын биллэрэр. Хамнастарын ким төһөнү ыабытынан аахсаллар. Оон суот-учуот чуолкай.

Ынахтарын күнгэ 2-тэ ыыллар. Сарсыардаангы ыамы 6 чаастан саҕалайылар. Оон ыам икки арда уһун буолан сүөһүлэр тото-хана аһаан, дуоһуйохтарыгар дьылы уулаан кэллэлэр. Үүт дэлэйдик ыанылыыта бостуук үлэтигэр быһаччы тутулуктаах. Манна бостуугунан ханыс да сылын үлэбэ эһиэтигэстээх, уопуттаах, киһи эрэ эрэнэр киһитэ А.А. Кириллин ылынан, энкилэ суох үлэлээн коллективны абыраабыт.

Кооператив салайааччыта Алла Борисовна кэпсириттэн иһиттэххэ, ыабыт үүттэрин Дьоккуускайдааҕы үүт тутар собуокка «Эрэл» ТХПК нөһүө (средний) туттарар буолан балаҕа дохуоту эбии аахсыахтаахтарын сүтэрэр эбиттэр.

Бу сайылыкка (ырааҕа бэрдиттэн эбитэ дуу) ветеринарнай

суох төлөбүрдээхтэриттэн аймааналлар. «Роспотребнадзор», ветеринарнай сулуоска хос-хос бэрэбиэркэ ыталларын, үрүт үөһө ирдэбил туруоралларын өйдөөбөттөр.

Дьингэр, бородуксуя хаачыстыбата мэлдьи бэрэбиэркэлэниэхтээх эрэри наһаа чаастата, төлөбүрдээҕэ тыа дьонугар аһара ноҕоруускалаах. Холобур, бу кооператив араас анализка ый айы 7000 солк., чааһынай киһи 5200 солк. араас анализтарга, ыспыраапкаларга, көгүлү ылыыга ветеринарнай сулуоспага, «Роспотребнадзорга» төлүүр дөһөллэр. Ону өссө сайынгы 4 ыйга төгүллээн кэбис. Маны таһынан араас ороскуоттары ааҕыахха. Оон өссө кэлиини-барыны, экиретиһини, күнү-дьылы сүтэриини эбэн кэбис. Төһө буолан тахсарый? Оччотугар аҕыйах сүөһүлээх дьон, кэтэх хаһайыстыбалар үүт туттараллара эргиччи ноцоот эрэ буолан тахсыах курдук.

Саастарын тухары сүөһүнү ииттэн дохуоттанан олорооччулары кытта кэпсэттэххэ, бары үүт атыылаһыллар сыаната кыратын туһунан этэллэр.

Николай Романовичтан, оло-

Иллэн кэм — кылаакка тэн

Нам улуустаагы гимназиятын 7 «б» кылааһын үөрэнээччилэрэ, төрөһүттэрэ эт-хаан сайдытын, чөл олоһу тугуһуну инники күөһүнү сурабыт уонна туох-баар дьарыктартан вело-сипеды ордоробут. Бэс ыйынан отунан кылаакка тэн сыһыалаһытын туһалаахтык атаарбыт. Холубура, быллырын Нам-Хатырык-Нам маршрутуан улуус ытык кэрэ сирдэринэн велопоход оҥорбуппут. Онтон эр ылан быйыл улуус таһыгар айаннаабыппыт. Бэс ыйын 10-15 күннэригэр Нам-Булуус маршрутуан Хангалас улуунугар баран кэллибит. Бу айанга кулууп 12 чилиэнэ кыттыбыта: 9 велосипедист уонна Таастаахтан Гаврильевтар дьэз кэргэннэрэ.

Биһиэхэ барыта саҥа, дыкты, интэриэһинэй

хаалбыппын, олору көрөн наһаа астынным. Элбэх буолан сылды-ыбыппыт үчүгэй этэ. Саамай кылаакка тэн сыһыалаһытын туһалаахтык атаарбыт. Хачыкаат-Аллараа Бэстээх паромга мин уруулу тутар чизскэ тиксипитим. Велосипед киһи күүстээх буоларыгар туһалаах. Мин аҕам курдук күүстээх буолуохпун баҕарабын. Оҕолорго велосипедынан элбэхтик хатааһылаан дьээн сүбэлэ-эм этэ.

Гаврильева Күннэй:

— Мин бу бырайыакка кыттыбыппыттан наһаа астынным, бэйэбин боруобаланан көрдүм. Мин дьонум биһиргэ сылдыһа көмөлөспүттэриттэн эмиэ астынным. Төрөһүттэрим кылааспыт олоҕор тэнгэ кытталарыттан,

ЫРА САНАА ЫРААХ АЙАНГА ЫҢЫРАР

Олег Омин айанга ирдэбиллээх

көрсүүлэрэ биһиэхэ наһаа күндү түгэн этэ.

Бырайыак кыттылаахтара, кылааспыт саамай тулуурдаах, дулуурдаах уолаттара уонна кыргыттары поход дивизионнааһыгар санааларын талланньык үллэстэлэр:

Парников Саһа:

— Мин кылааспар старостабын. Оҕолорго куруук холубур буолуохтааххын дьээн учууталым этээччи, ол иһин мин бу бырайыакка кыттарга санааммытым. Үөрэхпит дьылын ситиһилээхтик тугуһуну үчүгүйдик сылдыһаммыт, Сахабыт сиригэр кэрэ миэстэлэрим көрөмнү астынныбыт, дуоһуйдубут. Ордук мин Дьэппөнгө баар Самартай музейын уонна «Орто Дойду» зоопаркатыгар сылдыһыт түгэнэрбин умнуом суоҕа. Табаарыстарбын кытта биһиргэ алтыһан, элбэҕи кэпсэтэн, күлэн-үөрэн бириэмэбитин үчүгүйдик атаардыбыт.

Н.С. Охлопков 80 сааһыгар анаммыта. Биһиги велосипедынан айаннырбытын сөбүлүүбүт уонна кылааспыт иһигэр эрэ буолбакка, оскуолабытыгар велосипеды сөбүлээччилэр кулууптара сайдарыгар баҕарабыт. Бары интэриэһиргиир оҕолору биһиэхэ кыттыһын дьээн ыҥырабыт.

Миэхэ быйыл дьонум саҥа велосипед бэлэхтээбиттэрэ, ыраах айанга үчүгэй эбит. Бэйэм кыахпын боруобалананым, тулуйар эбиппин. Айаммыт наһаа интэриэһинэйдик, биэс күн устата барыта, балааккаҕа хоммуспут. Булууска хайа үрдүгэр бытыылкаҕа сурук хаалларбыппыт. Бу походпут олохпор биһир чаҕылхай, умнуллубат түгэни-нэн хаалыа дии саныбын.

Васильев Петя:

— Мин бу маршрутуан икис айаным. Былырын Олег Васильевичтын, Эрчимниин разведка оҥорбуппут. Ол иһин барбыт сирдэрбин үчүгүйдик өйдүүбүн: ханан барары, ханна тохтообуспутун көрөн үөрдүм. Быйыл мин саҥа велосипедтаным уонна айаммыт табылынна дии саныбын.

Омин Эрчим:

— Мин эмиэ быллырын сылдыһыт буолан сирдэри өйдөөн

күүс-көмө буолалларыттан, сүбэли-амалы сылдыһалларын киэн туттабын. Турук Хайаны уонна мырааннары таҥнары велосипедынан түһүүнү саамай сөбүлээтим.

Парников Саңдал:

— Миэхэ барыта саҥа, дыкты, интэриэһинэй. Олохпор велосипедынан ыраах бастакы айаным буолла. Бары наһаа үчүгүйдик сылдыһаммыт, Сахабыт сиригэр кэрэ миэстэлэрим көрөмнү астынныбыт, дуоһуйдубут. Ордук мин Дьэппөнгө баар Самартай музейын уонна «Орто Дойду» зоопаркатыгар сылдыһыт түгэнэрбин умнуом суоҕа. Табаарыстарбын кытта биһиргэ алтыһан, элбэҕи кэпсэтэн, күлэн-үөрэн бириэмэбитин үчүгүйдик атаардыбыт.

Игнатев Кирилл:

— Мин саамай уһун айаны бардым, тоҕо диэтэххэ Аппааныттан велигинэн барбытым. Барыта холбоон 400-тэн тахса километры барбыппыт. Турук Хайаҕа эриэхэ хоммуспун хаһан да умнуом суоҕа. Элбэх үчүгэй, кэрэ өйдөбүл өйбөр баар. Велигинэн ханна баҕарар тийиэххэ син эбит дии санаатым.

Петухова Зоя:

— Мин бастаан сорох кыргыттар барбатахтарыттан кыратык хомойбутум, кыргыттар иккиэбит эрэ дьээн. Ол да буоллар наһаа үчүгүйдик, бэһилээйдик сырыттыбыт. Картаны көрдөххө, ыраах курдук этэ, дьонум эмиэ иннэ диэбиттэрэ. Оттон кэлэн баран санаатаахха, киһиэхэ тулуур уонна ыра санаа наада эбит. Үчүгэй санаатаахха, ыраханан тулуйдахха, оҥордоххо тугу барытын ситиһиэххэ сөп эбит.

Л.Н. ПАВЛОВА, Н.С. Охлопков аатынан Нам улуустаагы гимназиятын 7 «б» кылааһын салайааччыта

История уроктара

ҮРҮҢНЭР УОННА КЫҢЫЛЛАР... — ХАЙАЛАРЫН КЫРДЫҒАЙ?

(Бүтүүтэ. Иннин 84-с нүмөргэ көр)

Билигин гражданскай сэрии исторياتыгар атын көрүүлэр кириэрлэр. Итини бастакынан историческай наука кандидата В.И. Пестерев саҕалаата. Кини өссө гражданскай сэрии исторياتыгар туспа концепция баар буолуохтааһын туһунан суруйбута («Илгэ» сурунаал 2004 с. 4 нүмөрү). М. Сибиряков «Кыппыайап дьээн ким этэй?» дьээн үгүс санааҕа, толкуйга түһэрэр, Идэлги «Хааннаах хапсыһы» дьээн кинигэтигэр өрүс энэри-нээҕи улуустарга 1919-1923 сс. буолуоталаабыт быһыыны-майгыны уус-ураннык сырдатар ыстатыйаны «Саҥа олох» хаһыат (Чурапчы улууһа) 2008 сыл тохсунньу 15 күнүнээҕи нүмэригэр суруйбута. М.Н. Сибиряков идэтинэн ветеринарнай быраас, партиянай оскуоланы бүтэрбитэ. Көнүл тустууну көбүлээччилэртэн биһирдэстэрэ, республика хас да төгүллээх чемпиона. Олоххо сонун көрүүлэрдээх, историческай темаҕа бу хаһыс да дьонуннаах суруйуота.

Максим Николаевич ыстатыйатын кириитигэр ааҕааччыны төрүт да сыһа санааҕа аҕалар. Кини суруйар: «Капитализмга олорон тоҕо социализмга тутар иһин өрө турбут, эрэйгэ-мунҥа тэппит дьону туратта хайгыбытыт? Чэ, холубур, М. Аммосов, П. Ойунускай?» Эппиэтэ судургу — М.К. Аммосов, П.А. Ойунускай Саха сиригэр урукку батталлаах олоһу үрүйэн, самнаран, саҥа олоһу туругурдуспут, автономияны олохтоспут, үөрэх, культура сайдыһытын саҕалаабыт дьон. Ити кинилэргэ бариллэр сыанабыл сорго. Максим Николаевич суруйарынан, Кыппыайап-Саввин Иосиф Моисеевич, дьаарай бандьыттар, туохха да холооно суох улуу саха эбит, ол иһин пааматыннык туруорулуо үһү. Үрүңнөр былааһы утаран охсуһуулар кэскиллээх суолу тугуһуу буолан тахсар.

Бу Саввин-Кыппыайап Никольскай сэриитигэр кыттыбыт. Итини киһиэхэ оҕонньоттор кэпсээбиттэр. Ол аатырбыт Никольскай сэриитигэр историктар биэс сүүс, сорохторо сэттэ сүүс саха саамай талыы ыччата кыттыбыт. М. Сибиряков оҕонньоттор этилэригэр сигэнэн «кыһыллар ол кэпсиир, талыы ыччаттарын өрүскэ ыган киллэрэн куобах күрүһүн курдук ньһыйыттар» дьээн суруйар. Эмиэ оҕонньоттор кэпсээннэрэ, ити саарбах бигэргэти.

Максим Сибиряков салгыы суруйар: «Строд аҕыс «максим» пулеметун ардаһыттан ордуу дьиннээх хорсун, өссө туохха да холооно суох хорсун быһыы буолбатах дуо? Олус элбэх үрүң өрүскэ тимирибитэ үһү...» Ыстатыйа авторта Строд Никольскайдаагы кыргыһыга баарын, өссө 8 пулеметтааһын курдук суруйар. Строд ити кэмгэ манна сыл-

дыбатаҕа. Күн-дьыл ааһан истэтин аайы бу событиге туһунан ахтылар киһи үөйбэтэтин-иститбэтэтин кэпсиир кыахтаналлар. Архыып матырыйаалларыгар сөгөммэттэр, ахтыы кэпсэлгэ олохуруларлар. Сибиряков Амма оройуонугар партия райкомун бастакы секретарынан 13 сыл үлэлээбитэ. Ол үлүгүрдээх үрдүк дуоһунастаах киһи, өссө биһир бытыылка водкалаах 85 сааһа Иванова Михаил Яковлевич оҕонньорго тийибит, үөрүүттүн даҕаны хайа уонна сааһыран даҕаны буолуо оҕонньор буолбатаҕы буолбут, умнута-лын да сөп, суоһу баар да курдук оҕорон кэпсиэн эмиэ сөп курдук.

Автор: «Ол эрээри кыһыллары эмиэ сэмэлээбиппин — сэрии дьээн сэрии буоллаа.» — диэмэтиир. Максим Николаевич историческай чаччыны мэлдьэспэтэ сирдээх быһыы, салгыы ааҕабыт: «Ол кэнииттэн Аммосовтаах Ойунускай Саха республикатыгар туох баар былааһы илдэ олорон, амнистия биллэрэн үтүмэн элбэх саханы өлөрүлүү айаһыттан ороон, орус улахан, туохха да кэмнэммэт үтүөнү оҥороллор.»

Гражданскай сэрии сылларыгар кыһыл, үрүң сэриилэрэ өрүс унурдааһы улуустары ордук түбүлээбиттэрэ, саха дьонун атыһахтаах уу курдук аймаабыта, үгүс киһи өлөрүллүбүтэ. Оттон Нам Никольскайыгар баара-суоһа үс чаас иһигэр хас да сүүс киһи кыдыйыллыбыта.

Никольскайдаагы кыргыһыга кыттыбыт киһинэн улахан үөрэхтээх Гавриил Васильевич Баишев-Алтан Сарын буолар. Кини 1925 с. Ленинградка Илинҥи тыһынаах тыллар институттарыгар үөрэммитэ. Үөрөһүн 1928 с. бүтэрэн, дойдутугар кэлэн, саха суругун дьаһайар комитетке үлэлээбитэ. 1929 с. сатинны 6 күнүгэр тутуллан хайыыллыбыта. Кини баллырга түбэһэн өлбүтэ.

Алтан Сарын үрүң сэриитигэр ол кэмнээҕи байыаннай коммунизм политикатын сөбүлээмин сылдыһытын дьээн ахтыбыт эбит. СГУ саха филологиятын доцена В.Н. Протодяконов быһаарарынан, байыаннай коммунизм саҕанааһы Саха сирин салалтата «ханастыйы» суолун тугуһуу политикатын ыһыһыттан муһу-тэни, халыйыы үөскүү сылдыһыт. 1921 с. бастаанналааччылар этэрээттэрэ кинини тутан ылбыт уонна кинилэргэ сыстан сэриилэһиргэр модьуйбут. Баишев-Алтан Сарын Киллэм уонна Никольскай сэриитигэр кыттыбыт, Никольскайдаагы кыргыһыга бастаан взвод командирынан сылдыһыт, онтон хотторуо кэнииттэн сөптөөх киһи көстүмүнэ рота командирын эбэһинэнин хас да хонукка илдэ сылдыһыт.

Г.И. КРИВОШАПКИН, сир музейын директора

Бу — интэриэһинэй!

ГУМАТ — КҮҮСТЭЭХ УОБУРДУУ

Тыа сиригэр олоһун тупсарар туһугар үгүс элбэх бырайыак, программа оҥоһулунна, сурулуна да аһары баһырхай былааннар буоланнар туолбата үгүс!

Сир-дойду ирэн алаас, арыы сир уунан бычалыйан, өһүөннээх уһун ардах сүгүн оттоһот дьылыгар хайдах дьаһанабыт? Үрдүк хордоһой, томтор сирдэрбитин күрүөлээн, ньүөлөсүтэн, уоһурдан, тууһурбут өҥ буорун көннөрөн сүөһү аһылыга буолар бурдугу, гурнепсы, эриэһэни, сүбүкүлэни ыһан, хомус баайан, муус үрдүнэн ходуйан, гидропоника үүннэрэн дьылы туоруур кыһалҕалаах кэмнэр кэлэн эрээлэр.

Дьэ, бу кэмгэ биһигини быһыһыр биһир уоһурдуу, биһиги сиидэлээн баран быраһар чоһупут бытархайыттан, тэпсэ сылдыһар торфабытыттан оһоһулар гумат (гумус — уохтаах буор) дьээн биастаммулар баар. Ону дьоммор-сэргэбэр билиһиннэрэн, көмөлөһөр санааттан сырдатарга холоноум.

Технологията судургу. Кини щелоч, итити көмөтүнэн ылыллар. Гумат үүнээҕи 10-14 күнүнэн эрдэ ситэрин хааччылар. Канцерогена, мугогена, радиацията суох. Биһир гааҕа 1,3 кг убаас ууга суурайыллан ардах иннинэ кутуллар. Туустаах почва көнөр, микроэлементтэринэн байар. Хатаска 1998 с. кураан сайын хапшыста 27 гааҕа үүнүүтэ 28%, Нерюнгри Угольнайыгар хортуопуу 49% үрдээбит.

Бу туох да тобоһо, айылҕаа буортуга суох уоһурдуу буоларын таһынан аккумуляторга электролит буолар, буровой растворга суурадаһын, брикеттиргэ силимниир, натуральнай кырааска оҥоһуугулар туһаныллар, о.д.а. туһалаах өрүттэрэ элбэх.

Гавриил ВИНУКUROB, Модут

НАМ УЛУУҔУГАР МИЛИЦИЯ ТЭРИЛЛИБИТЭ 90 СЫЛЫГАР

Саха сириҥ милициятын историята Россия милициятын историятын кытта ыкса сибээстээх. 1917 с. алтынны 28 к. (билигинин сэттинны 10 к.) РСФСР Народнай Комиссардарын Сэбиэтэ «Рабочай милиция туһунан» уураахтыгар барыта. Бу уураах быһыытынан бары рабочайлар уонна саллааттар сэбиэттэрин депутаттара рабочай милицияга киирэр, байыаннай уонна гражданскай былаастар милицияны саанан-саадабынан уонна материальной-техническэй средстволарынан хааччыйарга көмөлөһүөхтээхтэр.

Саха милициятын тэриллибит күнүнэн 1918 с. отыйын 10 күнэ буолар. Бу күн Дьокуускайдаагы рабочай депутаттар сэбиэттэрин исполкома табаарыс Гладунову, Парюкову, Свидерский милиция управлениетын (куораты харабыллааһын) коллегиятыгар бигэргэтэр туһунан уураахтаабыта уонна кинилэргэ үс күн иһигэр 35 киһиттэн састааптаах бойобуой милицейскай единицаны тэрийэргэ соруудахтаабыттар. Дьокуускайдаагы штаб уонна исполком бу историческай муньбаар Станислав Иеронимович Свидерскийгэ комиссар званиета инэрриллибитэ.

Дьокуускайдаагы рабочай депутаттар сэбиэттэрин былааһа олохтоммутун үһүс күнүгэр рабочай-бааһынай милиция бүтүннүү тэриллибитэ. Бастакы саха милиционердара олус ыарахан усулдуубуйага үлэлээбиттэрэ: ыраах сытар сирдэргэ киини кытта сибээс суоҕа, анал инструкциялар, квалифицированнай кадрдар, транспорт, оннооор биир форма уонна бэлиэлэр суохтара. Рабочай-бааһынай милиция буолалларын туһунан биир соҕотох «Р.К.М.» дьин буукубалардаах илиигэ баанар повязка этэ. Табелнай сеп-сэбиргэл эмиз тиийбэтэ. Сэптэ-сэбиргэллэр араас этэ: бинтиэпкэ, наган, шашка — белогвардеецтартан тугу былдыабыттар барыта. Свидерский С.И. бастакы милиционердар ахсааннарыгар Юлиан Парюкову, Калистрат Китаевы, Федор Новохатский, Богдан Чижиги о.д. ааттаталыра. Кинилэр ортолоругар Нам улууттан Г.И. Эверстов, И.Ф. Шапошников, П. Шапошников, В.А. Константинов, Ф.М. Евстафьев бааллара. Нам улууттан милиция этэрээтэ 1919 с. алтынныгы тэриллибитэ.

НАМ УЛУУҔУН МИЛИЦИЯТЫН НАЧАЛЬНИКТАРА

Намнаагы милиция бастакы начальнигынан Уөдэйтэн төрүттээх учуутал, ГУБ ЧК боломуочунайа, партизанскай этэрээт командира **Эверстов Гаврил Ионович** аһаммыта. Кини ис дьыала органнарыгар 1922 с. диэри үлэлээбитэ. Ол кэмгэ Намнаагы милиция этэрээтигэр 62 сотрудник сулууспалыра. Кини солбуйааччыта Решетников И.Ф. этэ, гражданскай сэрии кэнниттэн 1925 с. Саха АССР милициятын начальнигынан аһаммыта.

Владимир Антонович Константинов, 1900 с. төрүүх, Булүү куораттан төрүттээх, омугунан нуучча, быраастар дьизэ кэргэттэригэр төрөөбүтэ. 1914 с. төрөспүттэрин кытта Дьокуускай к. көһөн кэлбиттэрэ, онно реальнай училище иккис кылааһын бүтэрбитэ. Бу сылларга кини М.К. Аммосов кытта билсипитэ, Аммосов кинини революционер, Уөдэйтэн төрүттээх, идэтинэн фельдшер Иннокентий Ионович Эверстов кытта билиһиннэрибитэ. 1918 с. Константинов Нам оройуонугар революционнай үлэни салайбыта. Бу сыл сайынгар М.К. Аммосов кинини бэйэлэрин баандаларыгар баа өттүнөн суруйтарыан бадалаах

нэһилиэнньэни агитациялыыр белогвардеецтары утары охсуһарга эһпитэ. Бу үлэни кини Иван Николаевич Колмогоровтыын, бырааттыы Иннокентий, Гаврил Эверстовтары кытта ыһпыта. Ол түмүгэр биир да саха белогвардеецтар баандаларыгар киирбэтэ. Константинов партийнай тэрилтэ чилиэннэрин 5 иһигэр киирэрэ, бу 5 иһигэр И. Буткевич, И. Альперович, Г. Тахватулин о.д.а. киирэллэрэ.

Бу сылга В.А. Константинов революционнай үлэтин иһин реальнай училищетаан уһулаллар. Намнаагы ис дьыала отделыгар В.А. Константинов 1920-1922 сс. милиционерынан үлэлээбитэ. Кини 1924-25 сс. Артемьев баандатын үлтүрүтүүгэ, 1927 с. Ксенофонтов, 1929 с. Сивцев баандаларын үлтүрүтүүгэ кыттыбыта. Саха сириҥ чекистэригэр биир бастакынан бандитизмы суох онорууга өнөтүн иһин Ленин уордыаннан, Бойобуой Кыһыл Знамя уордыаннан, Кыһыл Сулус уордыаннан уонна элбэх мэтээллэринэн, ону таһынан именной оружиенан хаста даҕаны наҕараадалаһаммыта. 1923-27 сс. Кини Уобаластаагы аппараакка үлэлээбитэ. Верхоянсккай, Булүү, Амма, Оймөкөөн, Абый улуустарыгар милиция отделыгар үлэлээбитэ. Милиция майора В.А. Константинов Жиганскайдаагы милиция отделын начальнигынан 1942 сылтан 1951 с. диэри үлэлээбитэ. Кини аатынан Жиганскайга уулусса баар.

Нам оройуонун бастакы милиционердарын ахсааныгар Хатын Арыыттан төрүттээх **Филипп Михайлович Евстафьев** киирэр. Ис дьыала отделыгар 1926 сылтан сулууспалаабыта. Кини младшай милиционер, Дьокуускай куорат милициятын начальнига, административнай надзор уонна тас сулууспа начальнига, ведомственной милиция дивизионун командира, паспортнай остуол инспектора, Уус-Маайа отделын начальнига дуоһунастарга олорбута.

Степанов Михаил Яковлевич, 1910 с. төрүүх, Хамадарттан төрүттээх, дьадаҥы дьизэ кэргэнигэр төрөөбүтэ. Сэттэ кылаас үөрэхтээх, Таастаах начальнай оскуолатыгар учууталлаабыта. 1931-34 сс. Дьокуускайдаагы национальнай байыаннай оскуолаҕа үөрэммитэ. 1934 с. милицияҕа үлэли киирбитэ. Кы-

һыл Знамя, Кыһыл Сулус уордыаннар уонна элбэх мэтээл кавалера. 1978 сылга диэри олоҕун кэрэ кэмнэрин анаабыт дьыалатыгар сулууспалаабыта. Нам оройуонун Бочуоттаах гражданина, 1978 с. өлбүтэ.

Бельчинский — 1950 с. (архивнай дааннайдар суохтар).

Брагин — 1953 с. (архивнай дааннайдар суохтар).

Скидан Николай Алексеевич, 1922 с. төрүүх, Орджоникидзевскай кыраай Ворошиловскай куоратыттан төрүттээх, омугунан нуучча, 1946 сылтан ССКП чилиэнэ, орто анал үөрэхтээх. 1941 с. Иркутскай уобалас Бодойбо к. орто оскуолатын 10 кылааһын бүтэрбитэ, 1945 с. Новосибирскайдаагы ГУКР НКО «Смерш» оскуолаһы бүтэрбитэ. Ис дьыала органнарыгар 1941 с. диэри сулууспалаабыта. 1947 с. Дьокуускай куоракка командировкаҕа ытыллыбыта. Дьокуускайга, Мархаҕа, Эльдикан бөһүөлөгүгэр, Дьокуускайдаагы түрмэҕэ оперуполномоченнайынан үлэлээбитэ. 1956 с. Саха АССР ис дьыалатын министерствотын бирикээһинэн Нам оройуонун милициятын начальнигынан аһаммыта. 1957 с. Саха АССР Ис дьыалатын министерствотын уобаластаагы комитетын баһалыгар киирэн ыһгырыллыбыта. Ол кэннэ Дьокуускайдаагы түрмэҕэ оперуполномоченнайынан үлэлээбитэ. Милиция майора Скидан Н.А. ис дьыала органнарыгар 1968 с. диэри сулууспалаабыта.

Кириллов Илья Петрович, 1927 с. төрүүх, Горнай оройуонтан төрүттээх, омугунан саха, 1951 сылтан ВКП(б) чилиэнэ, дьадаҥы бааһынайдартан төрүттээх, 7 кылаас үөрэхтээх, ол кэннэ Хабаровскай куоракка ССРС Ис дьыалатын министерствотын салайар састаабын үөрэтэр 6 ыйдаах курсу бүтэрбитэ. Ис дьыала отделыгар сулууспатын 1944 с. Горнай оройун НКВД участкай уполномоченнайынан саҕалаабыта. Орджоникидзевскай оройуонга участкай уполномоченнайынан, Ааллаах-Юньскайдаагы отдел паспортнай остуолун начальнигынан, Уус-Дьаангы оройуонун отделын начальнигынан үлэлээбитэ. Милиция старшай лейтенана Кириллов И.П. 1954-56 сс., 1957-59 сс. Нам оройуонун ис дьыалатын отделын начальнигынан ананан үлэлээбитэ. Ол кэннэ Уөһээ Халыма оройуонугар отделение начальнигынан үлэлээбитэ. Ис дьыала органнарыгар 1965 с. диэри үлэлээбитэ.

Скрябин Павел Владимирович, 1922 с. төрүүх, Мэнгэ-Хаҕаластан төрүттээх, омугунан саха, 1946 сылтан ВКП(б) чилиэнэ, дьадаҥы бааһынайдартан төрүттээх, орто анал үөрэхтээх, педучилищени бүтэрбитэ. Сэрии кэмигэр 1943-45 сс. Забайкальскай фронттаа отделение командирын сулууспалаабыта. Кини чекистекэй ыстааһа — 1945-52 сс. Читинскэй уобаласка УМГБ контролеруна, переводчигынан, оперуполномоченнайынан үлэлээбитэ. Штаты сарбыйы түмүгэр Скрябин П.В. 1952 с. Саха АССР УММГБ кадр отделение старшай оперуполномоченнайынан аһаммыта. Бу сылтан кини төрөөбүт дойдутугар сулууспата саҕаламмыта. Дьокуускай куорат милициятын иккис отделение начальнигынан, Саха АССР ис дьыалатын министерствотын кадрын отделын начальнигынан үлэлээбитэ. Намнаагы милиция отделение начальнигынан капитан Скрябин П.В. 1959-62 сс. үлэлээбитэ. Ис дьыала органнарыгар үлэтин 1963 с. түмүктээбитэ.

Павлов Михаил Михайлович, 1928 с. төрүүх, Чурапчы улууттан төрүттээх, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх, 1957 сылтан ВКП(б) чилиэнэ. Сэрии кэмигэр тыылга үлэлээбитэ, сэрии кэнниттэн олоҕун барытын ис дьыала органнарыгар анаабыта. 1946 с. төрөөбүт оройуонугар милиция отделениетыгар ЗАГС инспекторынан үлэли киирбитэ, ол бириэмэҕэ ЗАГС МВД систематыгар баар. 1947 с. Дьокуускай к. көһөн киирбитэ уонна милиция бастакы отделениегыгар милиционерынан сулууспаҕа киирбитэ. Ол сыл МВД салалтата кинини ССРС ис дьыалатын министерствотын милиция салайар састаабын Иркутскайдаагы оскуолатыгар үөрэххэ ыһпыта. Милиция оскуолатын ситиһилээхтүк бүтэрэн баран 1949 с. Орджоникидзевскай оройуон участкай уполномоченнайынан аһаммыта.

1952 с. Павлов М.М. Верхоянсккай улуус милициятын отделын холуобунай ирдэбил оперуполномоченнайынан аһаммыта. Хоту дойдуга 3 сыл сулууспалаан баран Дьокуускай куоракка БХСС оперуполномоченнайын дуоһунаһыгар көһөрүллүбүтэ, манна 5 сыл үлэлээбитэ. 1962 с. Михаил Михайлович Нам оройуонун милициятын отделение начальнигынан аһаммыта, манна 1968 с. диэри үлэлээбитэ. Аҕа дойдун иһигэр үрдүк көрдөрүүлэрин иһин М.М. Павловка государственнай наҕараада — «Бочуот Знага» уордыан иһэрриллибитэ. Кини оройуоннар отделларын салайааччыларыттан соҕотохун Саха АССР ис дьыалатын министерствотын коллегиятын чилиэнэ этэ. Оройуоннар начальниктарыттан биир бастакынан киниэхэ милиция майора анал звание инэрриллибитэ. Ис дьыала органнарыгар 1973 с. диэри үлэлээбитэ.

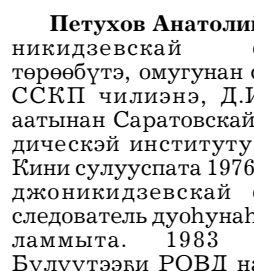
Егоров Дмитрий Петрович, 1926 с. Мэнгэ-Хаҕаласка бааһынай дьизэ кэргэнигэр төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх. 1961 с. РСФСР ис дьыалатын министерствотын Хабаровскайдаагы милиция оскуолатын бүтэрбитэ. 1967 с. ССРС ис дьыалатын министерствотын Омскайдаагы милиция үрдүк оскуолатын бүтэрбитэ. Сулууспатын Верхоянсккай оройуонга БХСС оперуполномоченнайынан саҕалаабыта. Ол кэннэ Булунг отделыгар үлэлээбитэ. Милиция капитана Егоров Д.П. Нам оройуонун милициятын начальнигынан 1968-75 сс. үлэлээбитэ.

Дубинин Владимир Тимофеевич, 1939 с. Намга төрөөбүтэ, омугунан нуучча, 1969 сылтан ССКП чилиэнэ, үрдүк үөрэхтээх. 1972 с. ССРС МВД үрдүк оскуолатын бүтэрбитэ. Булунга, Уус-Маайаҕа, Донецкай уобаласка БХСС старшай оперуполномоченнайынан, Усть-Дьаангыга БХСС начальнигынан, МВД-га БХСС старшай инспекторынан үлэлээбитэ. Милиция капитана Дубинин В.Т. Нам оройуонун отделын начальнигынан 1975-80 сс. үлэлээбитэ. Милиция подполковнига Дубинин В.Т. ис дьыала органнарыгар 1984 с. диэри сулууспалаабыта.

Яковлев Иван Иннокентьевич, 1936 с. Орто Халыма оройуонугар төрөөбүтэ, омугунан саха, 1971 с. ССКП чилиэнэ, үрдүк үөрэхтээх. 1972 с. Омскайдаагы милиция үрдүк оскуолатын бүтэрбитэ. Кини сулууспата 1963 с. Орто Халыма оройуонугар милиционер дуоһунаһыттан саҕаламмыта. Ол кэннэ Дьокуускай к. участкайынан, МВД-га инспекторынан үлэлээбитэ. Милиция капитана Яковлев И.И. Нам улуунун отделын начальнигынан 1980-85 сс. үлэлээбитэ. Милиция подполковнига Яковлев И.И. ис дьыала органнарыгар 1997 с. диэри үлэлээбитэ.

Петухов Анатолий Александрович, 1951 с. Орджоникидзевскай оройуонга төрөөбүтэ, омугунан саха, 1980 с. ССКП чилиэнэ, Д.И. Курсккай аатынан Саратовскайдаагы юридическай институту бүтэрбитэ. Кини сулууспата 1976 сылтан Орджоникидзевскай оройуонга следователь дуоһунаһыттан саҕаламмыта. 1983 с. Уөһээ Булүүтээҕи РОВД начальнигынан солбуйааччынан ытыллыбыта, онтон Намга начальник солбуйааччытынан кэлбитэ. 1985 с. Нам улуунун милициятын начальнигынан аһаммыта, 1988 с. диэри үлэлээбитэ. Милиция подполковнига Петухов А.А. ис дьыала органнарыгар 1984 с. диэри үлэлээбитэ.

НОРУОККА СУЛУУСПАЛААҤЫН – ИЭС УОННА ЧИЭС

Сергеев Михаил Егорович, 1943 с. Ленинскэй оройуонна төрөөбүтэ, үрдүк үөрэхтээх, 1980 с. ССКП чилиэнэ. 1983 с. ССКП милиция үрдүкү оскуолатын бүтэрбитэ. Ис дьыала органыгар сулууспатын 1968 сылтан Сунтаар оройуонугар суол надзорун инспекторынан садалабыта. 1988 с. Намнааҕы отдел начальнигынан аһаммыта, биер сыл үлэлээбитэ. Милиция подполковнига Сергеев М.Е. ис дьыала органнарыгар 1998 с. диэри үлэлээбитэ.

Иванов Юрий Владимирович, 1944 с. Ленинскэй оройуонна төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх, 1978 сылтан ССКП чилиэнэ. 1972 с. Волгоградтаагы милиция үрдүкү оскуолатын бүтэрбитэ. Үөрөһүн бүтэрээт Ньурба улуугар следователь дуоһунаһыттан сулууспатын садалабыта. Бу отделга 1983 с. диэри үлэлээбитэ, криминальной милиция начальнигынан солбуйааччытыгар диэри үүммүтэ. 1983 с. 1989 с. диэри Сунтаардаагы отдел начальнигынан үлэлээбитэ. 1989-1995 сс. Нам улуунун милициятын начальнига. Милиция полковнига Иванов Ю.В. ис дьыала органнарыгар 2000 с. диэри сулууспалаабыта. Россия МВД-тын бочуоттаах ветерана.

Павлов Михаил Михайлович, 1958 с. Дьокуускай к. төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх, Россия МВД-тын сайлайы академиятын бүтэрбитэ. 1978 с. милицияга сулууспалы киирбитэ. Сулууспатын бириэмэтигэр араас дуоһунастарга ололорбута. Ойуур харыстабыл сулууспатын инспекторынан, Сунтаар отделын участковой инспекторынан, Намна холубунай ирдэбил оперуполномоченнайынан, старшай оперуполномоченнайынан, криминальной милиция начальнигынан, Таатта улуунун милициятын начальнигынан үлэлээбитэ. 1995 с. Михаил Михайлович Нам улуунун милициятын начальнигынан аһаммыта. 2000 сылтан күн бүгүнгээнэ диэри Саха республикатын Ис дьыалатын министерствотун кадр управлениетын начальнигынан солбуйааччы, милиция полковнига, Россия МВД-тын бочуоттаах сотрудуна.

Зырянов Петр Афанасьевич, 1959 с. Үөдэйгэ төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх, билигин Саха республикатын Ис дьыалатын министерствотун штабын начальнигынан солбуйааччы, милиция полковнига. 1983 сылтан милиция органыгар үтүө субаастаахтык үлэли сүлдүр, партия оройуоннаагы комитетын ытыгытынан Намнааҕы ис дьыала отделыгар сулууспалы киирбитэ. Инспектор-дьюурунайынан, старшай инспектор-дьюурунайынан, профилактика отделениетын, ОПОРУИМ, паспортнай остуол, штаб, МОБ, Намнааҕы ис дьыала отделын начальниктарынан үлэлээбитэ. 2004 с. СР ис дьыалатын министерствотун штабын начальнигынан солбуйааччынан аһаммыта.

Ефимов Егор Ильич, 1964 с. Сунтаар улуугар төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх. Ис дьыала органыгар сулууспатын 1992 сылтан Дьокуускайдаагы I ГОМ дьюурунайын көмөлөһөөччүттэн садалабыта. Дьокуускай к. участковойнан, оһубай поручениелар, ОПОРУИМ, министерство ООП ОПОРУИМ старшай инспектордарынан, ИДМ министр ин референэн үлэлээбитэ. Милиция подполковнига Ефимов Е.И. Нам улуунун ис дьыалатын отделын начальнигынан 2004 с. аһаммыта, 2007 сылтан Саха республикатын ис дьыалатын министерствотун штабын кылаабынай инспектора.

Николаев Владимир Иванович, 1965 с. Кэбээйи улуугар төрөөбүтэ, омугунан саха, үрдүк үөрэхтээх, милиция подполковнига. Сулууспатын 1986 сылтан суопартан садалабыта. Ол кээнэ дьюурунай көмөлөһөөччүтүнэн, ОВО постовойнан, ИВС постовойнан, ГАИ инспекторынан, участковойнан үлэлээбитэ. 1991 сылтан холубунай ирдэбилгэ оперуполномоченнайынан, старшай оперуполномоченнайынан, начальнигынан үлэлээбитэ. 1998 с. криминальной милиция начальнигынан аһаммыта. 2007 сылтан күн бүгүнгэ диэри Нам улуунун ис дьыалатын отделын салайар. 2008 с. В.И. Николаевка Нам улуунун Бочуоттаах гражданина аат ингэриллибитэ.

2009 с. бэс ыйын 1 күнүнээҕи туругунан Нам улуунун ис дьыалатын отделыгар 75 сотрудуник үлэлиир. Кирилэртэн 21-рэ алын сүһүөх салайарсаастаап, 54-дэ үрдүкү саалааҕа аастаап. 34 сотрудуник үрдүк үөрэхтээх, кинилэртэн 20-тэ юридическэй үөрэхтээх, 23 сотрудуник орто анал үөрэхтээх, кинилэртэн 10-на юридическэй, 16 киһи орто үөрэхтээх.

Отдел салалтата бүгүн кадрдары булууга уонна сөптөөхтүк туруорууга улахан болдомтотун уулар. Эдэр сотрудуниктар В.И. Николаев, В.В. Стручков, Н.Н. Назаров, А.Д. Софронова, П.Г. Сокольников, Н.В. Эверстова, М.И. Аммосов, Р.Д. Ефремов, М.С. Тоскин, В.М. Шелковников, Л.П. Москвитина курдук рядовойтан садалаан подразделение начальнигар тийэс үүнэн милицейскэй карьера бары үктэллэрин ааспыттара.

Биһиги отделытыгар Афганистанга уонна Хотугу Кавказ регионугар бэйэлэрин иэстэрин толорон кэлбит сотрудуниктар аһыйаа суохтар: начальник солбуйааччыта, силиэстийэлиир отделение начальнига, юстиция майора Назаров Николай Назарович, старшай участковой уполномоченной, МВД ветерана, отставкага тахсыбыт милиция майора, билигин биһиги кэбэтигэр суох Андросов Том Николаевич, начальник солбуйааччыта, МОБ начальнига, МВД ветерана, отставкага ололор милиция майора Семенов Юрий Александрович, начальник көмөлөһөөччүтэ, оперативнай дьюурунай, милиция майора Ефремов Роман Дмитриевич, ИВС начальнига, милиция майора Андреев Александр Николаевич, старшай участковой уполномоченной, милиция старшай лейтенана Саввинов Прокопий Николаевич, ИВС милиционера, милиция старшай сержана Чириков Иван Петрович.

Отделга бэйэлэрин дьыалаларыгар дьиннээх профессионалларынан буолаллар: начальник солбуйааччыта, силиэстийэлиир отделение начальнига Назаров Н.Н. «Бастын следователь» диэн Саха республикатын МВД-тын следователлэрин ортотугар ытыллалар республикатаагы конкурска 2006 с. бастакы миэстэни, 2007 с. үһүс миэстэни, 2009 с. бастакы миэстэни ылбыта, 2006 с. Москва куоракка буолбут «Бастын следователь» диэн Бүтүн Россиятаагы конкурска физическэй бэлэмнэнигэ үһүс миэстэни уонна уопсай түмүккэ 96 следователтэн 13-с миэстэни ылбыта. 2006 с. лицензиялыыр-көңүллүүр система старшай инспектора, милиция капитана Иванов В.Н. инспектордар республикатаагы

конкурстарыгар иккис миэстэни ылбыта, 2006 с. участковой көмөлөһөөччүтэ, милиция старшай сержана Гуляев Б.В. СР участковойдарын ортотугар ытыллыбыт конкурска үһүс миэстэни ылбыта.

Нам улуунун ис дьыалатын отделын сотрудуниктара улуусууһа, республикатаагы уонна Россиятаагы таһымна спортивной күрэхтэһиилэргэ элбэх үчүгэй ситиһиилэрдээхтэр: милиция майора Аммосов М.И. көңүл тустууга спорт маастара, милиция капитана Иванов В.Н. мас-рестлингэ спорт маастара, милиция майора Эверстова Н.В. уонна МВД ветерана Эверстов С.И. бэстилиэтинэн ытыгыга куруук кыайаллар, Эверстов С.И. чэпчэки атлетикага спорт маастарыгар кандидат, юстиция майора Назаров Н.Н. уонна МВД ветерана Кутуков П.В. гиревой спортка, Сивцев В.Н. мас-рестлингэ куруук кытталлар.

Сылтан сыл айыы пьедесталга кыайыылаахтарынан тахсар биһиги сотрудуниктарытынан уонна ветераннар бытынан кизэн туттабыт: бэстилиэтинэн ытыгыга Павлов М.М., Зырянов П.А., Сивцев В.Н., Эверстов С.И., Ядреев И.И., Эверстова Н.В., Готовцев И.И., Тоскин М.С., Калашников автоматтыттан ытыгыга служебнай эбээһинэни толоро сылдьан өлбүт Иванов Л.И., Спиридонов Г.Д., Семенов Ю.А., Сивцев Н.Н., Сивцев В.Н., самбога спорт маастара Аммосов М.И., Куличкин Р.М., Винокуров И.М., Никифоров Д.Н., Конников В.И., Куличкин Н.М., мас тардыһытыгар спорт маастара Иванов В.Н., спорт маастара Матананов А.А., Кутуков П.В., Сивцев В.М., Назаров Н.Н., Сивцев П.П., Нератов В.Н., Протопопов А.А., Куличкин А.К., чэпчэки атлетика эстафетатыгар уонна хайыһарга Эверстов С.И., Голиков А.П., Попов Е.М., Попов И.Н., Семенова Т.Г., Охлопкова Н.П., саахымакка Харитонов Н.Н., Сабарайкина Т.М., Афанасьев М.М., Саввинов П.Н., волейболга Суздаков А.И., Дьячковская А.П., Стручков А.А., Артемьев С.В.

Нам улуунун ис дьыалатын отделын личэй састааба нэһилиэнньэ убаастабылынан туһанар. Иэс, эр санаа, хорсун быһыы дьон нус-хас буолуутун араҥаччылыыр Намнааҕы милиция сотрудуниктарын чийэтигэр куруук баар буолуохтара. Онон дьоннор бэйэлэрин милицияларыгар эрэнэллэр. Бу буолар Намнааҕы милиция үлэтин саамай үрдүктүк сыаналааһын.
Матыйһаалы бэлэмнээтэ В. РЫКУНОВА

МИЛИЦИЯ ҮЛЭТИН БҮГҮНҮТҮТТЭН

ЫАРАХАТТАРТАН ЧАБЫЙБАККА

Күн хонон турдаҕын аайы талбыт идэҕин ордук сөбүлүүгүн уонна бэйэбэр, үлэли сүлдүр коллективка убаастабыллаахтык сыһыаннаһарын. Ханнык баҕар идэ туспа тутулук өрүттэрдээх, хабыры хара ыарахаттардаах, онтон эн ис тутулун атын буолан баран, күүстээх санаалаах, тулуурдаах буоллаххына, хайа баҕар ыарахаттары төлүтэ көтөн, сиппэккин ситиэххин сөп.

Быйыл 2009 сыл ыам ыйын 30 күнүгэр сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор сулууспалара тэриллибитэ 74 сылын туолла. Бу өрөгөйдөөх үбүлүөйү көрсө Намнааҕы ис дьыала отделын инспектордара 5 ый түмүгүнэн сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор буруйдарын 18 буруйтан 4 буруйга дьыла ачаттылар, ол гынан баран оҕо буруйа улаатыыта, кыччааһына хайдах көлүөнэ оҕо кэлэн аһарыттан эмиз тутулуктаах буолар эбит. Холубура, 10 сыл иһинэн ылар буоллаха 2006 сыллаахха сыл түмүгүнэн оҕолор буруйдара 56-ны көрдөрөн турардаах, онтон 5 ыйынан 35 буолан турар. Билигин үөһэ суруллубутун курдук олох атын хартыына.

Мин сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору кытта үлэлээбитим быйыл 7 сылыгар барда. Биллэн турар, бастаан сокуону кэһэр оҕолору кытта үлэлииргэ олус ыарахан этэ, өссө ыарахан этэ кинилэр төрөспүттэрин кытта үлэлэһэр, тоҕо диэтэр төрөспүт үксүгэр оҕотун сэмэлээбэккэ, кинини көмүскээчи быһыытынан киирсэр, эн аадырыска үөһүлэр, өйдөсөт, өһөрсөр буолуу элбэх этэ. «Эрэйтэн элбэххэ үөрэнэҕин» дириллэрэ бу уот хараха этии эбит. Ол курдук сылтан сыл айы уопутунан, дьон психологиятын билэ үөрэнэн, элбэх араас оҕону кытта алгыһан, үлэбин кэнники атын үлэлэртэн ордор буолан барбыһын бэйэм да билбэккэ хааллым. Аны, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору кытта үлэлииргэ улуус 25 оскуола директордарын, администрация баһылыктарын, балыһалары, социальнай харалта тэрилтэтин кытта бииргэ алгыһан үлэлээн элбэх киһини билэрин уонна соччонон убаастаһарын.

Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолору кытта үлэ билгини ыарахан, түргэн сайдыылаах кэмгэ инспектортан олус улахан ирдэбили эрийэр. Эн тэбис-тэнгэ оҕолору кытта тыл булсан, сөптөөх кэмгэ аһынан, соһох кэмгэ кутталалаан, уолуктаан, тэбис-тэнгэ ытан, үөрэн, тэннээҕин курдук кэпсэттэххэ өйдөһүү тахсар. Ол гынан баран билгин оҕолор суолтата суох кырыктаах, бэйэ-бэйэлэригэр наһаа өстүйэр, кэрэни-үтөнү сыаналаабат буолуулар элбээн иһэр. Мин санаабар, оҕо маннька тийиитэ төрөспүт оҕотугар болдомто уурбатыттан, хонтуроол, сир-майгы сатарыйытыттан тахсар.

Төрөспүт оҕотун олоҕор хайаан да кыттыһахтаах, киниэхэ ыарахан эрэ түгэнгэ буолбакка, мэлдьи, сөптөөх сыһыаны тутуһан, оҕотун туһугар күүһүн, сайааҕас санаатын, тулуурун ууран туран кыһалыннаһына, тастан киирэр ханнык баҕарар ыарахаттары туоруур, оҕо төрөспүт өйөбүлүгэр эрэнэн куһаҥан дьаллыкка мэнээбэ ылларбат.

Ахтан аһыахпын баҕарабын урукку кэмгэ үлэли сүлдүбүт инспектордары: Лукин Егор Егорович, Колмогоров Вячеслав Васильевич, Ядрев Иннокентий Иннокентьевич, Попов Евсей Михайлович, Александров Петр Прокопьевич, Александрова Светлана Прокопьевна, Эверстова Надежда Васильевна, Иванов Василий Николаевич, Сокольников Петр Григорьевич, күн бүгүнгүр үлэли сүлдүр милиция майора Павлова Ольга Александровна. Бу араас көлүөнэ кэмнэргэ үлэлээн ааспыт, хас биридди инспектор, оҕо уонна төрөспүт туһугар элбэх сыраларын, өйдөрүн-санааларын ууран туран үлэлээнэр бэйэлэрин кэмнэригэр элбэх үтүнү онорбут дьонго махтанаһы эрэ баҕарылар. Кинилэр дьиз кэргэтэригэр дьоло-соргуну, күннээх халлааны уонна кэнчээри ыччаттара көлүнөттэн көлүнөбэ ааттарын ааттата, чэчири турдунар.

Мунгура суох махтал буоллун үлэли сүлдүр кыргыттарбар, уолаттарбар, убаастабыллаах ветераннарбар, оҕо иититигэр бииргэ алгыһан үлэлиир коллегаларбар.

Москвитина Лена Прокопьевна - милиция майора, Нам улуунун ис дьыалатын отделын ПДН старшай инспектора

Понедельник, 13 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
 15.50 Давай поженемся!
 17.00 Федеральный судья
 18.20, 22.30 Т/с «След»
 19.10 Жди меня
 20.00 «Обручальное кольцо»
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Морской патруль»
 23.20 Т/с «Обмани меня»
 00.10 Золотая коллекция Рихард
 00.20 «Грязные мокрые деньги»
 01.10 Т/с «Массовка»
 01.40 «Эдвард-Руки-ножницы»
 03.20 Х/ф «Воронье»
Вторник, 14 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20, 04.10 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
 15.50 Давай поженемся!
 17.00 Федеральный судья
 18.20, 22.30 Т/с «След»
 19.10 Пусть говорят
 20.00 «Обручальное кольцо»
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Морской патруль»
 23.20 Т/с «Обмани меня»
 00.10 Золотая коллекция Рихард
 00.20 «Грязные мокрые деньги»
 01.10 Т/с «Массовка»
 01.40 Х/ф «Призраки Марса»

03.30 Т/с «Богатство»
Среда, 15 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
 15.50 Давай поженемся!
 17.00 Федеральный судья
 18.20, 22.30 Т/с «След»
 19.10 Пусть говорят
 20.00 «Обручальное кольцо»
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Морской патруль»
 23.20 Т/с «Обмани меня»
 00.10 Золотая коллекция Рихард
 00.20 «Грязные мокрые деньги»
 01.10 Т/с «Массовка»
 01.40 Х/ф «Телеведущий»
 03.20 Х/ф «Гамилтоны»
Четверг, 16 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20, 04.10 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
 15.50 Давай поженемся!
 17.00 Федеральный судья
 18.20, 22.30 Т/с «След»
 19.10 Пусть говорят
 20.00 «Обручальное кольцо»
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Морской патруль»
 23.20 Т/с «Обмани меня»
 00.10 Золотая коллекция Рихард
 00.20 «Грязные мокрые деньги»
 01.10 Т/с «Массовка»
 01.40 Х/ф «Лучшие планы»
 03.20 Т/с «Богатство»
Пятница, 17 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»

13.20, 05.30 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
 15.50 Давай поженемся!
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Т/с «След»
 19.10 Пусть говорят
 20.00 Поле чудес
 21.00 Время
 21.30 Х/ф «Последняя битва»
 23.20 Х/ф «Случайный муж»
 01.00 Х/ф «Выбор капитана Корелли»
Суббота, 19 июля
 06.00, 10.00, 12.00 Новости
 06.10, 08.00 Мультфильм
 06.30 Х/ф «Наши соседи»
 09.00 Слово пастыря
 09.10 Здоровье
 10.10 Смак
 10.50 Д/ф «Андрей Громыко. «Господин НЕТ»
 12.10 Ералаш
 12.40 Д/ф «Цель - Луна»
 14.10 Х/ф «Русское поле»
 15.50 Х/ф «Правдивая ложь»
 18.00 Розыгрыш
 19.20 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой»
 21.00 Время
 21.15 «Деревенская комедия»
 22.20 Х/ф «История рыцаря»
 00.50 Футбол. Чемпионат России. «Рубин» - ЦСКА
 02.50 Х/ф «Запах женщины»
Воскресенье, 20 июля
 06.00, 10.00, 12.00 Новости
 06.10, 08.00 Мультфильм
 06.30 Аним. фильм «Принцесса-лебедь. Тайна замка»
 07.50 Армейский магазин
 09.10 Играй, гармонь любимая!
 10.10 Непутевые заметки
 10.30 Пока все дома
 11.20 Фазенда
 12.10 Ералаш
 12.40 Сокровища нации
 13.40 КВН. Премьер-лига
 15.20 Х/ф «Нежданно-негаданно»
 17.00 Д/ф «Михаил Ширвиндт. Счастливая жизнь счастливого человека»
 18.00 Две звезды
 21.00 Время
 21.20 Большая разница
 22.20 Х/ф «Падение «Черного ястреба»
 01.00 Д/ф «Ведьмы в ссылке»

Понедельник, 13 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55, 11.45 Х/ф «Обратной дороги нет»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25, 20.30 Вести-Москва
 14.40 Х/ф «Самая красивая»
 18.00 Т/с «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Летучий отряд»
 22.50 Мой серебряный шар
 23.45 Фестиваль «Славянский базар - 2009»
 00.55 Вестит+
 01.15 Честный детектив
Вторник, 14 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Секрет его молодости. Карел Готт»
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести-Московская область
 11.45 Мультфильм
 13.00 Т/с «Гонка за счастьем»
 14.40 Т/с «Возвращение Турецкого»
 15.35 Суд идет
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
 18.00 Т/с «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Летучий отряд»
 22.50 Д/ф «Осторожно! Ген скорпиона»
 23.50 Фестиваль «Славянский базар - 2009»
 00.55 Вестит+
 01.15 Х/ф «Бонни и Клайд»
Среда, 15 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Один день Александры Пахмутовой»
 09.50, 12.00 Т/с «Улицы раз-

битых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести-Московская область
 11.45 Мультфильм
 13.00 Т/с «Гонка за счастьем»
 14.40 Т/с «Возвращение Турецкого»
 15.35 Суд идет
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
 18.00 Т/с «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Летучий отряд»
 22.50 Д/ф «По ту сторону жизни и смерти. Ад»
 23.50 Фестиваль «Славянский базар - 2009»
 00.55 Вестит+
 01.15 Х/ф «Меченые»
Четверг, 16 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Тайны кремлевской кухни»
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести-Московская область
 11.45 Мультфильм
 13.00 Т/с «Гонка за счастьем»
 14.40 Т/с «Возвращение Турецкого»
 15.35 Суд идет
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
 18.00 Т/с «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Летучий отряд»
 22.50 Д/ф «Роман с Карцевым. Грустный клоун»
 23.50 Фестиваль «Славянский базар - 2009»
 00.55 Вестит+
 01.15 Х/ф «10»
Пятница, 17 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Мой серебряный шар
 09.55, 12.00 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести-Московская область
 11.45 Мультфильм

13.00 Т/с «Гонка за счастьем»
 14.40 Т/с «Возвращение Турецкого»
 15.35 Суд идет
 16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
 18.00 Т/с «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Юрмала
 22.55 Торжественная церемония закрытия Международного фестиваля «Славянский базар в Витебске»
 00.30 Х/ф «Смокинг по-рязански»
Суббота, 18 июля
 05.50 Х/ф «Кольцо из Амстердама»
 07.30 Сельский час
 08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
 08.10, 11.10 Вести-Московская область
 08.20 Субботник
 09.00 Мультфильм
 09.20 Анимационный фильм «Джек в стране чудес»
 11.20 Формула власти
 11.50 Очевидное - невероятное
 12.20 Комната смеха
 13.15 Д/ф «Тайна дипломата №1: Андрей Громыко»
 14.20 Вести-Москва
 14.30 Х/ф «Ты - мне, я - тебе»
 16.10 Субботний вечер
 18.05 Т/с «Всегда говори «всегда»
 20.15 Х/ф «Кактус и Елена»
 22.20 Х/ф «Родные и близкие»
 00.15 Х/ф «Сэнт Анж»
 02.15 Х/ф «Семейное дело»
Воскресенье, 19 июля
 06.00 Мультфильм
 06.55 Х/ф «Отпуск за свой счет»
 09.35 Анимационный фильм «Маленькие герои»
 11.00, 14.00 Вести
 11.10 Неделя в городе
 11.50 Х/ф «Невеста»
 13.15 Парламентский час
 14.20 Вести-Москва
 14.30 Дежурная часть
 15.00 Честный детектив
 15.35 Д/ф «Моя «железная леди». Татьяна Лиознова»
 16.35 Смеяться разрешается
 18.10 Т/с «Всегда говори «всегда»
 20.00 Вести недели
 21.05 Х/ф «Вторжение»
 23.05 Х/ф «Смертельное оружие»

Понедельник, 13 июля
 11.00 Летняя Универсиада
 12.45, 15.00, 19.05, 23.40, 03.00, 05.40 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 14.30 Мастер спорта
 14.40 Путь Дракона
 15.10 Вести-спорт
 15.15 Летняя Универсиада
 17.15 Хоккей. КХЛ. Открытый чемпионат России - 2008/2009: Финал. «Ак Барс» (Казань) - «Локомотив» (Ярославль)
 19.15 Летопись спорта
 19.50 Футбол. Премьер-лига. «Ростов» (Ростов-на-Дону) - «Спартак» (Москва)
 21.45 Волейбол
 23.50 Современное пятиборье. Кубок мира.
 00.50 Бокс. Международный турнир. Женщины.
 03.20 Неделя спорта
 04.20 Рыбалка с Радзиевским
 04.35 Европейский покерный тур
 05.55 Бильярд
 07.45 Теннис
Вторник, 14 июля
 12.00 Страна спортивная
 12.30 Рыбалка с Радзиевским
 12.45, 15.00, 19.00, 23.45, 03.15, 05.55 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 14.30 Мастер спорта
 15.10, 22.40 Неделя спорта
 16.10 Професс. бокс. Энтони Петерсон (США) против Хавьера Хауреги (Мексика).
 17.00 Хоккей. «Локомотив» (Ярославль) - «Ак Барс» (Казань)
 19.10 Скоростной участок
 19.45 Футбол. «Крылья Советов» (Самара) - «Рубин» (Казань)
 21.40, 03.35 Футбол России
 23.55 Легкая атлетика
 04.35 Чемпионат России по силовому экстриму. Финал
 06.10 Бильярд
Среда, 15 июля
 16.00 Футбол России
 17.00 Хоккей. «Ак Барс» (Казань) - «Локомотив» (Ярос-

лавль)
 19.20, 00.00, 03.15, 05.45 Вести-спорт
 19.30 Путь Дракона
 20.00, 07.45 Легкая атлетика
 23.40 Гран-при с А. Поповым
 00.10 Скоростной участок
 00.40 Чемпионат России по силовому экстриму. Финал
 02.00 «Русская стена вершины К2»
 03.35 Академическая гребля
 04.50 Професс. бокс. Б. Консепсьон (Филиппины) против Адама Карреры (США).
 05.55 Бильярд
Четверг, 16 июля
 10.45 Волейбол
 12.45, 15.00, 19.00, 23.20, 03.05, 05.40 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 14.30 Мастер спорта
 14.40 Скоростной участок
 15.10 Гран-при с Алексеем Поповым
 16.00 Легкая атлетика. Гран-при. Трансляция из Греции
 19.10, 02.30 Точка отрыва
 19.40, 03.25 Академическая гребля. Кубок мира
 21.00 Бокс. Международный турнир. Женщины.
 22.00 Фильмы кинофестиваля «Вертикаль». «Русская стена вершины К2»
 23.35 Легкая атлетика. Молодежный чемпионат Европы.
 04.40 Профессиональный бокс. Энтони Петерсон (США) против Хавьера Хауреги (Мексика)
 05.50 Бильярд. Гран-при мастеров. Финал. Трансляция из Украины
 07.40 Легкая атлетика. Молодежный чемпионат Европы. Трансляция из Литвы
Пятница, 17 июля
 10.45 Волейбол
 12.45, 15.00, 18.45, 22.35, 04.00, 05.55 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 14.30 Мастер спорта
 14.40 Точка отрыва
 15.10 Летопись спорта
 15.40, 06.05 Легкая атлетика
 19.05, 08.45 Чемпионат мира по футболу
 19.30 Рыбалка с Радзиевским
 19.45 Академическая гребля
 21.00 Бокс. Международный турнир. Женщины
 22.00, 04.25 Футбол России
 22.50 Легкая атлетика
 00.30 Волейбол Мужчины. Болгария - Россия

02.20 Чемпионат мира по водным видам спорта. Прыжки в воду. Мужчины
 04.20 Вести-спорт
 05.00 Мировая серия покера
 09.20 Волейбол
Суббота, 18 июля
 11.15 Чемпионат мира по водным видам спорта. Прыжки в воду. Мужчины. Трамплин
 13.00, 15.00, 19.20, 23.10, 03.30, 06.25 Вести-спорт
 13.10, 15.50, 06.35 Легкая атлетика
 15.10, 03.50 Вести-спорт
 15.15 Летопись спорта
 17.30 Регби
 19.30 Чемпионат мира по водным видам спорта. Прыжки в воду. Женщины
 20.20, 23.25 Пляжный волейбол
 22.00 Чемпионат России по силовому экстриму. Финал
 00.30 Волейбол. Мужчины. Болгария - Россия
 02.20 Чемпионат мира по водным видам спорта. Прыжки в воду. Женщины
 03.55 Пляжный волейбол
 05.05 Чемпионат мира по водным видам спорта. Синхронные прыжки в воду
 09.05 Регби
Воскресенье, 19 июля
 11.00 Волейбол Мужчины. Болгария - Россия
 13.00, 15.00, 18.30, 21.40, 03.30, 06.15 Вести-спорт
 13.10 Чемпионат по водным видам спорта. Прыжки в воду
 15.10, 03.50 Вести-спорт
 15.15 Страна спортивная
 15.40, 08.30 Легкая атлетика
 16.55 Паркур
 17.25 Конный спорт
 18.45 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло
 19.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Синхронное плавание
 20.50, 01.15 Пляжный волейбол. Мировой тур
 21.55 Футбол «Спартак» (Москва) - «Крылья Советов» (Самара)
 23.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Прыжки в воду. Женщины
 02.10 Чемпионат мира по водным видам спорта. Синхронные прыжки в воду
 03.55 Пляжный волейбол
 05.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
 06.30 Футбол. Премьер-лига. «Терек» (Грозный) - «Зенит» (Санкт-Петербург)

13 июля, понедельник
 18:35 Дневник финала республиканского телевизионного конкурса «Полярная звезда - 2009»
 18:50 «Аал Луук мас»: Презентация книги «Из века в век»
 19:30 Рабочие поездки Председателя Правительства РС(Я) Е.А.Борисова в Сунтарский и Мегино-Кангалаский улусы
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Мэнэ-Хангаластаабы филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика
 21:50 «Тыа сирэ»
 22:20 «Хангыл аттаах көнүл бухатыыр» («Амма» ТВ)
15 июля, среда
 18:30 «Бизнес формула»
 18:45 «Дэлэй ыһаах». Булуу куорат 375 сылыгар аналаах ыһаах арыллыыта («Хотун Булуу») — Якутия лицом к миру»
 20:00 Программа «Улуус» показывает: Оймяконский филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика
 21:50 «Тыа сирэ»
 22:20 «Хангыл аттаах көнүл бухатыыр» («Амма» ТВ)
16 июля, четверг
 18:40 «Break time»
 18:55 «Дээр музейа» («Хангалас» ТВ)
 19:15 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 19:45 Подготовка к запуску подземного рудника «Мир» (ТРК «Алмазный край») — Якутия
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Томпотообу филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Якутские прыжки «Ыстанга»
14 июля, вторник
 18:30 В гостях у «Бинго»
 18:45 «Эргимтэ»
 19:00 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 19:30 «Стратегия республики»
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Уёһэ-Булуутээзи филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада

РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары». Абсолютный чемпионат РФ по мас-рестлингу
15 июля, среда
 18:30 «Бизнес формула»
 18:45 «Дэлэй ыһаах». Булуу куорат 375 сылыгар аналаах ыһаах арыллыыта («Хотун Булуу») — Якутия лицом к миру»
 20:00 Программа «Улуус» показывает: Оймяконский филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика
 21:50 «Тыа сирэ»
 22:20 «Хангыл аттаах көнүл бухатыыр» («Амма» ТВ)
16 июля, четверг
 18:40 «Break time»
 18:55 «Дээр музейа» («Хангалас» ТВ)
 19:15 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 19:45 Подготовка к запуску подземного рудника «Мир» (ТРК «Алмазный край») — Якутия
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Томпотообу филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Якутские прыжки «Ыстанга»
18 июля, суббота
 18:40 «Истин илдьит»
 19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа
 20:05 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 20:35 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Многоборье
 21:50 «Сардаана»
 22:20 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика
19 июля, воскресенье
 18:30 «Тэтим»
 19:15 ТВ спорт: Чемпионат России по вольной борьбе. г.Казань
 20:25 «В поисках радости». Художественный фильм

22:05 «Туймаада ыһаабын көмүс түгэннэрэ»
17 июля, пятница
 18:40 «XVI Международная олимпиада «Туймаада»
 19:10 «Олонхо ыһааба — 2009»: Сылгыһыттар күрэхтэрэ
 19:30 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Анаабырдаабы филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Якутские прыжки «Ыстанга»
18 июля, суббота
 18:40 «Истин илдьит»
 19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа
 20:05 «Манчаары оонньууларын культурнай программата»
 20:35 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Многоборье
 21:50 «Сардаана»
 22:20 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Легкая атлетика
19 июля, воскресенье
 18:30 «Тэтим»
 19:15 ТВ спорт: Чемпионат России по вольной борьбе. г.Казань
 20:25 «В поисках радости». Художественный фильм

ИЗВЕЩЕНИЯ О ТОРГАХ, АУКЦИОНАХ И ДР.

Извещение № 4 от 11 июля 2009 года о проведении открытого аукциона на проведение работ по ремонту внутрипоселковых дорог с. Намцы

Форма торгов: открытый аукцион.
Заказчик: МО «Ленский наслег»
Почтовый адрес: 678380 РФ РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С.Платонова, 28, телефон (41162) 41-3-52, факс (41162) 41-3-52

Электронный адрес: www.namlenmo@ru
Официальный сайт: www.qoszakazyakutia.ru

Предмет муниципального контракта: ремонт внутрипоселковых дорог с. Намцы, в том числе:

1. Грейдеровка дорог: - ул. Аммосова (на участке «Быткомбинат»-«НПК»), протяженностью 848м.; - ул. С.Платонова (на участке «Администрация»-ул. Базовая), протяженностью 846м.; - ул. Ленская (на весь участок), протяженностью 1 770м.; - ул. Базовая (на весь участок), протяженностью 1 950м.; - ул. И.Винокурова (на весь участок), протяженностью 887м.; - ул. Новая (на весь участок), протяженностью 320м.; - ул. Ч.Винокурова (на весь участок), протяженностью 800м.; - ул. Советская (на весь участок), протяженностью 450м.; - ул. Привокзальная (на весь участок), протяженностью 600м.; - ул. Салбанская (на участке «ул. Т.Монастырева-Лесопункт»), протяженностью 1700м - ул. К.Винокурова (на весь участок), протяженностью 450м.; - ул. Комсомольская (на весь участок), протяженностью 280м.; - ул. Заложная (на весь участок), протяженностью 130м.; - ул. Ц. Аммосова (на весь участок), протяженностью 580м.; - ул. Г.Потапова (на весь участок), протяженностью 150м.; - ул. Минярова (на весь участок), протяженностью 200м.; - ул. Б.Файзулина (на весь участок), протяженностью 150м.; - Заезд №1 (на участок «Нэлгэр»), протяженностью 420м.; - Заезд №2 (на участок «Нэлгэр»),

протяженностью 420м.
2. Грейдеровка обочин дорог: - ул. Чернышевского (на участке «ул. Ф.И.Козлов-П.Б.Зозар»), протяженностью 980м.; - ул. Советская (на участке «ул. С.Платонова» - «ул. Чернышевского»), протяженностью 500м.; - ул. С.Платонова (на участке «ул. Привокзальная» - «ул. К. Винокурова»), протяженностью 540м.

3. Устройство покрытий из ПГС: - ул. С.Платонова (на участке «Администрация» - «ул. Базовая») отсыпка ПГС 160м3; - ул. И.Винокурова (на весь участок) устройство покрытий ПГС 6м3; - ул. Сэргэлэхская (на весь участок) устройство покрытий ПГС 80м3.

Начальная (максимальная) цена контракта: 1 602 001 (один миллион шестьсот две тысячи один) рубль.
Срок оказания работ (услуг): до 01 октября 2009 года.

Порядок предоставления конкурсной документации: с. Намцы ул. С.Платонова, 28, без взимания платы, а также на официальном сайте: www.qoszakazyakutia.ru

Срок предоставления конкурсной документации: с 11 июля 2009г. до 31 июля 2009г. с 09:00 до 18:00 (время местное), в день окончания подачи заявок 31 июля 2009г. до 15 час. 00 мин.

Место предоставления конкурсной документации: с. Намцы ул. С.Платонова, 28, телефон (41162) 41-3-52, факс (41162) 41-3-52

Место вскрытия конвертов с заявками на участие в открытом аукционе, рассмотрения заявок и подведения итогов: РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С.Платонова, 28

Дата и время рассмотрения заявок на участие в открытом аукционе: с 31 июля до 03 августа 2009г. с 15 час. 00 мин.

Дата, время и место проведения открытого аукциона: 05 августа 2009г. в 16ч. 00мин. местного времени по адресу: 678380 РФ РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С.Платонова, 28

Преимущества, предоставляемые учреждениям УИС и организациям инвалидов, не предусмотрены.
Глава МО «Ленский наслег» П.М.Попов

ИЗВЕЩЕНИЕ N 5 от 11 июля 2009 года о проведении открытого аукциона на заключение муниципального контракта на капитальный ремонт многоквартирных домов жилищного фонда МО «Ленский наслег»

Форма торгов: открытый аукцион
Заказчик: МО «Ленский наслег»
Почтовый адрес: 678380 РФ РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С. Платонова, 28, телефон (41162) 41-3-52, факс (41162) 41-3-52

Электронный адрес: www.namlenmo@ru
Официальный сайт: www.qoszakazyakutia.ru

Предмет муниципального контракта: капитальный ремонт многоквартирных домов МО «Ленский наслег», в том числе ремонт внутридомовых инженерных сетей многоквартирных домов МО «Ленский наслег» по адресам:

- ул. Чернышевского, д. 3;
- ул. Чернышевского, д. 22;
- ул. Чернышевского, д. 30.

Начальная (максимальная) цена контракта: 2100000 (Два миллиона сто тысяч) рублей.

Срок оказания работ (услуг): до 01 сентября 2009 года

Порядок предоставления конкурсной документации: с. Намцы ул. С. Платонова, 28, без взимания платы, а также на официальном сайте: www.qoszakazyakutia.ru

Срок предоставления конкурсной документации: с 11 июля 2009 г. до 31 июля 2009 г. с 09:00 до 18:00 (время местное), в день окончания подачи заявок 31 июля 2009 г. до 15 час. 00 мин.

Место предоставления конкурсной документации: 678380 РФ РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С. Платонова, 28, телефон (41162) 41-3-52, факс (41162) 41-3-52

Место вскрытия конвертов с заявками на участие в открытом аукционе, рассмотрения заявок и подведения итогов: РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С. Платонова, 28

Дата и время рассмотрения заявок на участие в открытом аукционе: с 31 июля по 03 августа 2009 г. с 15 час. 00 мин.

Дата, время и место проведения открытого аукциона: 05 августа 2009 г. в 16 час. 00 мин. местного времени по адресу: 678380 РФ РС(Я) Намский улус с. Намцы ул. С. Платонова, 28.

Преимущества, предоставляемые учреждениям УИС и организациям инвалидов, не предусмотрены.
Глава МО «Ленский наслег» П.М. ПОПОВ

Распоряжение главы улуса

от 17.06.2009 г. № 730 - р

«Об организации и проведении торгов по продаже земельных участков, находящихся в муниципальной собственности, или права на заключение договоров аренды таких земельных участков на территории муниципального образования «Намский улус».

Во исполнение постановления Правительства РФ от 11.11.2002 г. № 808 «Об организации и проведении торгов по продаже находящихся в государственной или муниципальной собственности земельных участков или права на заключение аренды таких земельных участков», реализации статей 30 и 38 Земельного кодекса РФ, Гражданского кодекса РФ, распоряжаюсь:

1. Установить, что при продаже земельных участков, находящихся в муниципальной собственности на территории МО «Намский улус», или даче права на заключение договоров аренды таких земельных участков, организатором торгов выступает комитет по управлению муниципальным имуществом МО «Намский улус».

2. Утвердить функции организатора торгов по продаже находящихся в муниципальной собственности на территории МО «Намский улус» земельных участков, или даче права на заключение договоров аренды таких земельных участков,

3. При продаже земельных участков, находящихся в муниципальной собственности на территории МО «Намский улус», или даче права на заключение договоров аренды таких земельных участков комитет по управлению муниципальным имуществом МО «Намский улус»:

- а) принимает решение о проведении торгов в форме аукциона или проведении торгов в форме конкурса и по условиям конкурса;
- б) определяет на основании отчета независимого оценщика, составленного в соответствии с законодательством Российской Федерации об оценочной деятельности, начальную цену земельного участка или начальный размер арендной платы, величину их повышения («шаг аукциона») при проведении аукциона, открытого по форме подачи предложений о цене и размере арендной платы, а также размер задатка;
- в) определяет, в каких средствах массовой информации будет опубликовано извещение о проведении торгов;
- г) определяет существенные условия договоров купли-продажи или аренды земельных участков, заключаемых по результатам аукциона, и подписывает договоры купли-продажи или аренды земельных участков по результатам торгов;
- д) выполняет все необходимые действия по организации и проведению торгов в соответствии с действующим законодательством.

4. Опубликовать настоящее распоряжение в газете «Энсиэли».

5. Контроль за исполнением настоящего распоряжения возложить на I заместителя Главы МО «Намский улус» Слепцова Н.В.

Глава улуса А.ИЛЬИН

Приложение к распоряжению МО «Намский улус» от «17» июня 2009 г. № 730-р

Функции организатора торгов по проведению торгов по продаже находящихся в муниципальной собственности земельных участков или права на заключение договоров аренды таких земельных участков на территории МО «Намский улус»

При продаже находящихся в муниципальной собственности земельных участков или права на заключение договоров аренды таких земельных участков организатор торгов:

- а) определяет место, дату и время начала и окончания приема заявок об участии в торгах (далее именуется – заявка), место, дату и время определения участников торгов, место и срок подведения итогов торгов;
- б) организует подготовку и публикацию извещения о проведении торгов (или об отказе в их проведении), а также информации о результатах торгов;
- в) выдает необходимые материалы и соответствующие документы юридическим и физическим лицам, намеревающимся принять участие в торгах (далее именуется – претенденты);
- г) принимает заявки и документы от претендентов, а также предложения при проведении конкурса или аукциона, закрытого по форме подачи предложений о цене или размере арендной платы, организует регистрацию заявок в журнале приема заявок, обеспечивает сохранность представленных заявок, документов и предложений, а также конфиденциальность сведений о лицах, подавших заявки и предложения, и содержания представленных ими документов до момента их оглашения при проведении конкурса или аукциона, закрытого по форме подачи предложений о цене или размере арендной платы;
- д) организует осмотр земельных участков на местности;
- е) проверяет правильность оформления документов, представленных претендентами;
- ж) принимает решение о признании претендентов участниками торгов или об отказе в допуске к участию в торгах по основаниям, установленным постановлением Правительства РФ от 11.11.2002 г. № 808 «Об организации и проведении торгов по продаже находящихся в государственной или муниципальной собственности земельных участков или права на заключения аренды таких земельных участков» и уведомляет претендентов о принятом решении;
- з) определяет победителя торгов и оформляет протокол о результатах торгов;
- и) готовит проекты договоров купли-продажи земельных участков;
- к) осуществляет иные предусмотренные постановлением Правительства РФ от 11.11.2002 г. № 808 «Об организации и проведении торгов по продаже находящихся в государственной или муниципальной собственности земельных участков или права на заключения аренды таких земельных участков» функции.

Распоряжение N 782-р

О ТАРИФЕ УСЛУГ ЛЕТНЕГО ВОДОПРОВОДА ДЛЯ НАМСКОГО ФИЛИАЛА ГУП ЖКХ на 2009 г.

На основании расчета Намского филиала ГУП «ЖКХ РС(Я)», распоряжаюсь:

1. Утвердить тариф услуг летнего водопровода для Намского филиала ГУП «ЖКХ РС(Я)» (приложение N 1).
2. Намскому филиалу ГУП «ЖКХ РС(Я)» производить расчеты с населением по утвержденному тарифу.
3. Опубликовать настоящее распоряжение в средствах массовой информации.
4. Контроль исполнения данного распоряжения возложить на заместителя главы по экономике и финансам Петрова Л.Н.

Глава улуса А. ИЛЬИН

Тариф услуги летнего водопровода для Намского филиала ГУП «ЖКХ РС(Я)» на 2009 год

№	Наименование услуг	Норма расхода воды, л/сутки	Всего за 2,5 месяца, м3	Всего за 2,5 месяца с НДС, руб
1 Тариф услуг на 1 человека				
1.1	При наличии водопроводного ввода	19,6	1,47	177,0
1.2	При наличии водопроводного ввода с душем	32,6	2,445	294,0
1.3	При заборе воды из водозаборной колонки	11	0,825	100,0
1.4	При заборе воды из водозаборной колонки с душем	24	1,8	216,0
2 Тариф услуг на 1 хозяйство				
2.1	При наличии приусадебного участка		1,8	216,0
3 При наличии транспорта (на единицу техники)				
3.1	Мотоцикл			60,0
3.2	автомобиль			120,0
4	Техуслуги			500,0

ПРОТОКОЛ №101 ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

с. Намцы

8 июля 2009г.

Муниципальный заказчик: Муниципальное учреждение здравоохранения «Намская центральная районная больница»
Почтовый адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Ст. Платонова, 10
Тел. 8(411-62) 41-1-67, 8(411-62) 42-3-32, факс: 8(411-62) 41-7-01, 8(411-62) 41-9-60
Номер контактного телефона: тел. 8 (41162) 41-5-68, факс: 8 (41162) 41-5-68.

1. Состав Единой комиссии МО «Намский улус» определен распоряжением Главы улуса № 660-р от 09.06.2008:

Председатель Единой комиссии: Слепцов Николай Владимирович
Заместитель председателя комиссии: Чиркова Галина Никитична
Члены комиссии: Абрамова Ирина Кимовна
Спирidonов Александр Прокопьевич
Попова Любовь Михайловна
Секретарь Единой комиссии: Протопопов Евгений Викторович
И.О. Председателя Единой комиссии Петрова Л.Н. утвержден распоряжением Главы улуса №783-р от 29.06.09.

Заседание проводится в присутствии 5 членов Единой комиссии. Кворум имеется. Комиссия правомочна.

2. Место, дата и время начала проведения аукциона:
Адрес: 678380 РФ РС (Я) Намский улус с. Намцы ул. Октябрьская, 1 каб.307, телефон (41162) 41-9-52, факс (41162) 41-5-68
8 июля 2009 г. 15 ч. 00 мин. (время местное)

Предмет муниципального контракта:
Лот №1 Сухая адаптированная молочная смесь «Энфамил №1» или эквивалент - 8767

банк **Лот №2** Сухая адаптированная молочная смесь «Нестажен №2» или эквивалент - 26666

коробок **Начальная (максимальная) цена контракта:**
Лот №1 Сухая адаптированная молочная смесь «Энфамил №1» или эквивалент -

2 104 100 (два миллиона сто четыре тысячи сто) рублей

Лот №2 Сухая адаптированная молочная смесь «Нестажен №2» или эквивалент - 3 999 900 (три миллиона девятьсот девяносто девять тысяч девятьсот) рублей

3. Сведения об участниках аукциона:
Лот №1

№	Наименование (для юридического лица) Фамилия, имя и отчество (для физического лица)	Место нахождения (для юридического лица) места жительства (для физического лица)
1	ИП Кузьмин И.А.	г. Якутск, ул.Бестужева-Марлинского,42
2	ООО МК «Союз»	г. Якутск, ул. Хабарова, 13 каб.904

1. Последнее предложение о цене контракта сделано участником под №1 – 2093579 (два миллиона девятьсот три тысячи пятьсот семьдесят девять) рублей 50 копеек. Победителем аукциона является участник под №1: ИП Кузьмин И.А. г. Якутск, ул.Бестужева-Марлинского,42.

2. Участник, сделавший предпоследнее предложение: отсутствует.

3. На основании ч. 7 ст. 37 Федерального закона №94-ФЗ от 21.07.2005г. заключить муниципальный контракт с участником под №1 на сумму 2093579 (два миллиона девятьсот три тысячи пятьсот семьдесят девять) 50 копеек.

Лот №2

№	Наименование (для юридического лица) Фамилия, имя и отчество (для физического лица)	Место нахождения (для юридического лица) места жительства (для физического лица)
1	ИП Кузьмин И.А.	г. Якутск, ул.Бестужева-Марлинского,42

1. В связи с отсутствием участника ООО «Роспек», допущенным к участию в аукционе и не явившимся на процедуру аукциона, аукцион признавать не состоявшимся.

2. На основании ч. 7 ст. 37 Федерального закона №94-ФЗ от 21.07.2005г. заключить муниципальный контракт с участником под №1 на сумму 3 999 900 (три миллиона девятьсот девяносто девять тысяч девятьсот) рублей.

Протокол аукциона составлен в двух экземплярах, один из которых остается у заказчика. Второй экземпляр протокола аукциона Заказчик в течение 3 дней со дня подписания передает победителю аукциона.

Настоящий протокол аукциона будет опубликован в официальном печатном издании «Энсиэли» в течение пяти рабочих дней и будет размещен на официальном сайте <http://www.goszakazyakutia.ru/>

Настоящий Протокол подлежит хранению в течение трех лет с даты окончания проведения настоящего аукциона.

Подписи:
И.О. заместителя председателя комиссии: Петрова Ляна Николаевна

Члены аукционной комиссии: Абрамова Ирина Кимовна, Спирidonов Александр Прокопьевич, Попова Любовь Михайловна

Секретарь аукционной комиссии: Протопопов Евгений Викторович

Представитель Заказчика:

Аукцион завершен: 8 июля 2009 г. в 16 час 10 мин (время местное)

К СВЕДЕНИЮ ВETERANОВ ТЫЛА И ТРУДА, ПОЛЬЗУЮЩИХСЯ БЕСПЛАТНЫМ ЗУБОПРОТЕЗИРОВАНИЕМ на 2009 год

С 09.07.2009 г. в кабинете 101 на 1-ом этаже бывшего здания гранитного завода начинает работу врач-зубопротезист для ветеранов тыла и труда. При себе иметь: паспорт, льготное удостоверение и СНИЛС.

Управление социальной защиты Намского улуса

Күндү үөлээн... PDF Compressor Free Version... Намна 2 костоох толору ха...

Элбэх оҕо, сиэн итии тапталларынан угуттанан, сүбэ-ама, дурда-хаха буолан, өссө да уһуннук, дьоллоохтук-соргулаахтык оло...

Хамаатта ветераннарын сөбүлүүсү

ВНИМАНИЮ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ПРИРОДНОГО ГАЗА!

Намский участок УГРС «Ленагазсервис» просит оплатить задолженность за потребленный природный газ до конца текущего месяца.

Также сообщаем, что проводится отключение абонентов, имеющих задолженность за газ более 3-х месяцев.

Платежи за газ принимаются в отделениях почтовой связи в кассе УГРС «Ленагазсервис» по адресу: ул. Ц. Аммосова, 7.

Намский участок УГРС «Ленагазсервис»

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО УЛУСА!

«Ломбард Саха Клондайк» поздравляет Вас с наступившим летом! С 29 июня по 15 июля объявляет торги ювелирными изделиями из золота по летним ценам.

Тел. 89142212872, 89241731394

КЭРИЭСТЭБИЛ

Нам улуунун бастакы баһылыга, Нам улуунун Ытык киһитэ Д. Ф. Алексеев күн сиргэр суох буолбута 1 сыла туола.

Дмитрий Федотович 1936 сыллаахха саздаах 13 күнүгэр билингинэн Хо-мустаах киис нэһилиэгэр колхоз-таах дьиз кэргэттиригэр төрөөбүтэ.

бөһүөлэки Дмитрий Федотович аатынан уулусса баар.

Кини уларыта тутууну общество өйөөн, демократизм политиканын өйө-санаата норуока тэнийэн эрэр кэмигэр 1989-1995 сылларга Нам оройуонун депутаттарын оройуо-наабы сөбүтүн ситириттэн комитеттин председателинэн, Нам улуунун бастакы баһылыгынан үлээбэтэ.

Бу сылларга улуска электр энергия, сибээс линиялара сагардыллыы-тара, Искра, Таастаах суолларын тутуута ыһыллыбыта, Дьокуускай-Нам суолун тутуу-тун бырайыага көмүскэммитэ, улускагаһа киллэрин үлэтэ тэтирилбитэ.

Сонун идеялары улууну сапайыга сору-нуулаахтык киллэрбит, киэҥ ырааах, мындыр, аныгы кэм сапайааччытын быһыытынан улуу-гу сапайар кэмигэр республика сапайар эргим-тэтигэр билибэтэ.

Дмитрий Федотович сапайааччы быһыы-тынан улууну туһугар сыраласпыт сырата, сырдык ырата умнулуо суоҕа, улус историа-тыгар бир бэлэҥи страница буолан сурулуо.

«Нам улууһа» МТ, «Хомустаах I нэһилиэгин» МТ дьаһалтара

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Намна 2 костоох толору ха-ныылаах квартира атыы-лыбыт (гаастаах, телефоннаах, центр), компьютер Pentium-4. Тел. 89241736917

Уһайбалаах көһөрүллүбүт дьиз көндөйө атылланар (кы-рыыһааааа, үрдүлээх, буора кутуллубут, системата тардыл-ларга бөлөм, холуодалаах, түннүктөрдөөх), 8 x 12, при-стройдаах — 3 x 4. Сыаната кэп-сэтии быһыытынан. Тел. 89243669877, 89141108453, 42-5-85

Продаю, срочно! А/м Ниссан-Ад 1997 г.вып., универсал, автомат в хорошем состоянии за 100000 руб. Тел. 89246605504

Продается ГАЗ-3110 «Волга», 2003 г. вып., газ+бензин, цвет белый. Цена договорная. Тел. 25-1-63, 89241719586

Куплю земельный участок в Дадар, Нэлэгэр. Тел. 89241768588

Продаются оконные рамы с колодой. Конт. тел. 89244623080

Оформление юбилеев, свадеб, любых торжеств в национальном и современном стиле (шифон, органза, бумажная пластика). Быстро и качественно. Тел. 41-5-34, 41-4-01, 89142241360, 89142315356

Р ДЬОНУН ТУҢУГАР ОЛОРБУТ ДЬОЛЛООХ

Билиги улууспут бастакы баһылыга Алексеев Дмитрий Федотович б. д. от ыйын 12 күнүгэр өлбүтэ 1 сылы тулар.

Дмитрий бырааттарынан Ильялыын, Проньялыын тулааһа хаалан аймактарыгар итиллэбиттэрэ, наар интернаттары кэрийэн ондук кылааһы бүтүрбүтэ. Кини билингэ олус талпыһылаах, оскуола программатын сити-һээри уруок ааһан үһүн күнү бараабат, учуу-тал үөрэтэр кэмигэр, уруок бириэмэтигэр ба-рытын билэн хаалара, үөрэммитин устатын ту-хары биэр бастыҥ үөрэнээччи аатын билэр.

Дойдугар тахсан Калинин аатынан колхозна комсомольскай эригит секретарьнан та-лыллан үлэтин сабалаабыта. Тылпаах-өстөөх, сыйы-хотуу уолу сотору колхоз саамай тут-аа уонна ырахан үлэтинэн биллэр үлэзэ анаа-бытара. Оттон ылата 10 сыл устата бөдөҥсүйбүт Ленин аатынан колхозка сүөһү биригээдэтин биригээдиринэн үлэлэппиттэрэ.

Кини совхозка үлэтири сылларга сирин нүөлсүтүүнү, өр сылаах оту үүннэриин кил-лэрэн совхоз республикага билибэтэ. Респу-бликага биэр бастакынан диспетчерскэй сулу-успаны киллэрэн очолорого кини кэриэти эл-лик рация көмүтүнэн производствонун сүһүлгү са-лайыһы олохтообута. Совхоз специалиста-рын ортотугар ытыгар теоретическай семина-ра совхоз инники сайдытыгар экономическай аабыһылаах, дойдуга үөскээбит бастыҥ уопу-ту киллэригэр сонуну, кэскиллээби көрөр былаан-наах аабыһыга-суоттаһыһыга төртүттэн тео-ретическай дьаһалттары хас биридник сапай-най специалга очолорун ырдирээ. Олмутунгэр совхозка үлэ бары салааларыгар ситиһи, сага-ны, кэскиллээби олохтоонун баара.

Дмитрий Федотович уларыта тутуу поли-тика тэнийэн тулар кэмигэр 1989-1995 сс. Нам оройуонун депутаттарын оройуоннаабы сөбүтүн исполкомун председателинэн, Нам улууну дьаһалтатын бастакы баһылыгынан үлээбэтэ. Анап үөрэхтээх, байэлэрин идэлэ-рин үрдүк таһымаахтык билэр уонна үлэри-гэр бэриниилээх дьону таба туһанар, дьонго-сүргэзэ тылын ылынарар кыахтаах, салайар талааннаах буолан, үлэтэ олох обще-ственной, политической, социологическай, эконо-мическай хайысхаларыгар үгүс ситиһилэми-тэ. Сонун сана сабалааһыннары олохтоон улуска сайдыыны киллэрбит, киэҥ ырааах, мындыр өйдөөх, аныгы кэм сапайааччытын быһыытынан республика сапайар эргимтэти-гэр билибэтэ.

Дмитрий Федотович Алексеев сапайаач-чы быһыытынан үлэтэ үрдүктүк сыаналанмы-та. Табаарыспыт бу орто дойдуга олором аас-пыт олоһун кылгас кэпсээни эитинки. Кини туох баар билигин-көрүүтүн төрөөбүт улуунун сайдыытын туһугар анаан сыраласпыт сыра-та, сайдыы туһугар сырдьы ырата өлбөөдүбүт өйдөбүннүк буолуоһу уонна кини олоһору-нан, кэники көлүөнэ ыччаттарынан сапайы-на.

Биригэ үлээбэт табарыстара, добоготоро

Дорубуйа баар — күндү баай

ЭХИНОКОККОЗ

Эхинококкоз сүөһүгэ, кыылга уонна дьонго тарбанар илиистик ыарыыта буолар.

Бу ыарыынах, сылгы сүөһүгэ, барааннарга, козаларга, сибинньэзэ, верблюдка, табаа уо.д.а. дьиз уонна дьиккэй кыылларга тарбанар. Кини хаптагай илиистик сиппэтэх формата, үөһэ ааттаммыт сүөһүлэргэ уонна дьонго ис органнарыгар, этигэр, уңуоһар хабах буолан үөскүүр, өр сылларга биллибэккэ ыарытыннарар ыарахан ыарыы буолар.

Эхинококк хаптагай, олус кыра илиистик, кини 3-4 члениктээх, сиппит форма-тыкка, бөрөбө, саһылга, кырсаба синньигэс оһоһонугар үөскүүр. Илиистик уһуна 0,6 см буолар, онтон арахсыбыт члениктэрэ кини харабар кыйан кестүбэттэр. Биэр члениккэ ситтэбин 800-тэн хаа тыһыынчаба тийэ сымы-ыт баар буолар. Членик хаһаайын организмтэн (ыт, саһыл, бөрө уо.д.а.) хойууларын кытта тас эйгэзэ тарбанар, бэйэтэ 15-20 см курдук сиргэ сыбарый-ыан сөп. Оттон хаата алдьанан сиргэ, окко, отонго, ыт, саһыл түүтүгэр ты-һыынчанан сымыыт ыһыллар. Ол тас эйгэзэ ыһыллыбыт сымыыттарын дьиз сүөһүлэрэ, дьиккэй кыыллар, дьон ууну, отону, аһылыгы кытта ыһысталлар. Сымыыттар оһоһоскирэн личингкэзэ кубулуйаллар. Бу личингкэлэр бэйэ-лэрин төбөлөрүгэр баар күрүчүктэринэн оһоһос салыннаах бүүрүтүн алды-тан хаан тымырдарыгар кириэн сүөһү, кини организм устун тарбанан ба-ран, ханна эмит тохтоон олус бытааннык эхинококковай хабаҕы үөскэтэллэр. Манньик хабахтар ордук чаастатык тыҥаба, быарга, мэйиигэ, халын былчыҥ-нарга, оннообор уңуоһа үөскүүлэр. Оттон өр кэмгэ ыарыы ыарахан стади-ятыгар кубулуйор дэри биллибэккэ улаатар.

Эхинококк хабаҕа сэлэһинэй сизмэттиэн оһо төбөтүн саба буола улааты-ан сөп. Эбиитин саҥаттан саҥа хабаҕы «төрөтөн» үөскэтэн «ыстах хаһаайы-нын» (киһини, сүөһүнү) организм улетин кэһэн өлүүгэ тиэрдиэн сөп. Эхино-кокк хабаҕа икки хаалаах. Тас хаата бөбө, тас өттүттэн үөскүүр, ис хаата чараас уонна саҥа эхинококк төбөтүн, саҥаттан саҥа хабахтары үөскэтэр дьобурда-ах хах буолар.

Бу саҥа «оһо», «сизн» хабахтар тас хабы алдытан, арахан туһунан баран улаатар эмиз дьобурдаахтар. Олиһин эхинококкоһунан ыалдыбыт сүөһү бы-ара да, тыҥата да бүттэтэ суох эхинококкоз хабаҕа буолааччы. Эхинококкоһу-нан ыалдыбы эрдэтэнги стадиятыгар биллибэккэ барар буолан үксүгэр дьон хойууан баран көрдөрөллөр. Оттон ханнык да эпээрээсий көмөлөспөт буо-лор сөп. Бу ыарыы «ыстах хаһаайынын» (ынах, сылгы, сибинньэ уо.д.а.) ыалдыбыт органнарын ыттар, эбэтэр тыа кыыллара (бөрө, саһыл, кырса) сиз-тэхтэринэ — дьэ кинилэр куртахтарыгар кириэн илиистик төбөтө синньигэс оһо-һоско ингэнэ 2-3 ыйынан ситэн, бэйэтэ эмиз сиппит члениктэрин кытта тыһын-чанан илиистик сымыыттарын тас эйгэзэ ыһан, ыарыы кизгник тарбанытыын кутталын үөскэтэр. Илиистик ыт, бөрө, саһыл, кырса организмгар 5-6 ый олоорор. Оттон эхинококкоһунан дьиз сүөһүлэрэ, тыа кыыллара, кийи ыттан, бөрөттөн, саһылтан, кырсаттан уо.д.а. сыстан ыалдыбаллар.

Оттон бу ыарыыттан хайдах харыстаныаха сөбүй!

Бастатан турган, хаһаайыттар ыттарын сылга иккиттэн итэзэһэ суох ветери-нарнай көрүүнү барарын ситиһиэхтээхтэр, хойууларын лабораторияга аһалан бэрэбиэркэлэтиэхтээхтэр. Эхинококк илистигэ куруук сымыыт таһаара оло-рот, ыалдыр да ыкка илиистик сымыыта кестүбэккэ хаалыан сөп. Ол иһин, ордук булчут ыттарга уонна сылгыһыттар ыттарыгар, илиистик түһэригэр квар-тал аайы он оһулуохтаах. Ыты, куосканы итти бираабылота күөскэ тутуһу-луохтаах. Бэйдиэ сылдыр ыттар ордук кутталлаахтар, кинилэр помуйалары кэрийэллэр, дьабаарыһыллар, кутуйахтыһыллар. Бу сылдан эхинококк илисти-гинэн ыалдыахтарын сөп. Дьон ордук булчут ыттартан, эбэтэр булчут кийи санитарнай нурмары тугуспака саһыл, кырса, бөрө тиритин сүлэр буолла-бына, өссө сир аһын хомуан баран суубакка сизинтэн ыалдыахтарын сөп.

Дьон үксэ ыты «оһобут баҕаран» дьиз иитэллэр. Ол иһин оһо дорубуйа-тын, бэйэ дорубуйатын, дьон дорубуйатын харыстыр туһунан ыты, куос-каны иттини бэрээдэктиэх тустаахпыт. Ыты босхо ыһпакка, бааһыга тутан, бэйэ күлүйдэтэн, хойуутун таах быраппакка кэмтитэн кэмизгэр уматан, ветери-нарнай көрүүнү сөптөөх кэмизгэр ыттаран, ыт, куоска тарбатар ыарахан ыарыыларыттан көмүскэниэххэ, харыстаныаха, ыарыы тарбанырын харгысты-ахха син.

А.И. ПРОТОПОПОВА,

Намнаабы ветуправление ветеринарной бырааһа

Table with 2 columns listing names and titles of veterinarians and their qualifications. Includes names like Татьяна Ивановна, Татьяна Ивановна, and others.

Редактор КАСЬЯНОВ В. Г. ОТДЕЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной- издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» госу-дарственной учреждениэ. Маасабай информация средствотарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһу-ну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлени-етьгэр 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациаламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской ситимигэр талылынан, тангылынан уонна бэчээттэнэн. Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис. Көңүл сыананан атылланар Индекс — 54889. Тираһа — 2148 Бэчээккэ илии баттанна — 12.00 ч. 10.07.2009